МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА

Факультет обліку та податкового менеджменту
Кафедра бухгатерського обліку та консалтингу

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА "Облік і аудит"
Спеціальність: 071 «Облік і оподаткування»
Галузь знань: 07 Управління та адміністрування

Форма навчання: заочна

КВАЛІФІКАЦІЙНА БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА

на тему: Облік валютних операцій у зовнішньо економічній діяльності ТОВ «ВЕЙСТ ЮКРЕЙН АНАЛІТІКС»

здобувача: Шудера Андрія Сергійовича

_____

Науковий керівник: д.е.н., професор Дмитро ЛАЗАРЕНКО

_____

Робота допущена до захисту перед екзаменаційною комісією з атестації здобувачів вищої освіти (ЕК)
Завідувач кафедри: д.е.н., доцент Олена ЦЯТКОВСЬКА

_____

Київ – 2026

РЕФЕРАТ

Кваліфікаційна бакалаврська робота містить 62 сторінки, 12 таблиць, 4 рисунки, список використаних джерел з 33 найменувань, додатки.

«Облік валютних операцій у зовнішньо економічній діяльності Облік валютних операцій у зовнішньо економічній діяльності ТОВ «ВЕЙСТ ЮКРЕЙН АНАЛІТІКС (Waste Ukraine Analytics LLC)»

Об'єктом дослідження є теоретичні, методичні та практичні аспекти бухгалтерського обліку валютних операцій у зовнішньоекономічній діяльності підприємства.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних положень, методичних підходів та практичних аспектів організації й ведення бухгалтерського обліку валютних операцій у зовнішньоекономічній діяльності підприємства.

Метою дослідження є дослідження теоретичних, методичних і практичних аспектів бухгалтерського обліку валютних операцій у зовнішньоекономічній діяльності підприємства, оцінка діючої практики їх облікового відображення на прикладі Waste Ukraine Analytics LLC та обґрунтування напрямів удосконалення організації обліку в умовах цифровізації економіки.

Відповідно до поставленої мети були визначені такі завдання:

- дослідити економічну сутність валютних операцій та їх роль у зовнішньоекономічній діяльності підприємств;
- проаналізувати нормативно-правове регулювання обліку валютних операцій в Україні;
- розглянути методичні засади бухгалтерського обліку валютних операцій та порядок відображення курсових різниць;
- надати організаційно-економічну характеристику Waste Ukraine Analytics LLC;
- дослідити організацію та методику обліку валютних операцій у діяльності Waste Ukraine Analytics LLC;

- проаналізувати порядок обліку курсових різниць та оцінити їх вплив на фінансові результати підприємства;
- дослідити особливості відображення валютних операцій у фінансовій звітності підприємства;
- визначити напрями вдосконалення організації бухгалтерського обліку валютних операцій в умовах цифровізації та розвитку зовнішньоекономічної діяльності.

Методи дослідження. У процесі виконання дипломної роботи використано загальнонаукові та спеціальні методи дослідження. Для вивчення економічної сутності валютних операцій, їх ролі у зовнішньоекономічній діяльності підприємств та нормативно-правового забезпечення бухгалтерського обліку застосовано методи аналізу, синтезу, узагальнення та системного підходу. За допомогою порівняльного методу досліджено особливості національного та міжнародного регулювання обліку валютних операцій. Метод групування та класифікації використано при дослідженні видів валютних операцій і курсових різниць. Для оцінки практики бухгалтерського обліку валютних операцій у Waste Ukraine Analytics LLC застосовано метод документального аналізу, табличний і графічний методи представлення інформації.

Теоретична, методична та практична значущість отриманих результатів полягає у поглибленні теоретичних положень щодо сутності валютних операцій та особливостей їх бухгалтерського обліку в умовах здійснення зовнішньоекономічної діяльності підприємств. Отримані результати дозволяють узагальнити чинні методичні підходи до облікового відображення валютних операцій, курсових різниць та їх відображення у фінансовій звітності. Практична значущість дослідження полягає у можливості використання запропонованих рекомендацій для вдосконалення організації бухгалтерського обліку валютних операцій у діяльності Waste Ukraine Analytics LLC, підвищення достовірності облікової інформації, ефективності управління валютними ризиками та якості інформаційного забезпечення управлінських рішень.

Рік виконання кваліфікаційної бакалаврської роботи: 2026. Рік захисту роботи: 2026.

Ключові слова: валютні операції, зовнішньоекономічна діяльність, бухгалтерський облік, іноземна валюта, курсові різниці, валютний курс, фінансова звітність, валютні кошти, розрахунки з нерезидентами, валютні ризики.

Зміст

ВСТУП 6

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ТА НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ВАЛЮТНИХ ОПЕРАЦІЙ У ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ 8

1.1. Економічна сутність валютних операцій та їх роль у зовнішньоекономічній діяльності підприємств 8

1.2. Нормативно-правове регулювання обліку валютних операцій в Україні 12

1.3. Методика бухгалтерського обліку валютних операцій та курсових різниць 18

РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ВАЛЮТНИХ ОПЕРАЦІЙ У ТОВ «ВЕЙСТ ЮКРЕЙН АНАЛІТИКС» 28

2.1. Організаційно-економічна характеристика Waste Ukraine Analytics LLC 28

2.2. Організація та методика обліку валютних операцій у Waste Ukraine Analytics LLC 33

2.3. Облік курсових різниць та їх вплив на фінансові результати діяльності Waste Ukraine Analytics LLC 43

2.4. Відображення валютних операцій у фінансовій звітності Waste Ukraine Analytics LLC 48

ВИСНОВКИ 54

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ 57

ДОДАТКИ 60

ВСТУП

В умовах глобалізації економічних процесів та інтеграції України до світового економічного простору зовнішньоекономічна діяльність є важливим напрямом розвитку вітчизняних підприємств. Здійснення експортно-імпортних операцій, міжнародних розрахунків, отримання грантового фінансування та реалізація спільних проєктів із зарубіжними партнерами супроводжується використанням іноземної валюти, що обумовлює необхідність належної організації бухгалтерського обліку валютних операцій.

Особливої актуальності питання обліку валютних операцій набувають в умовах нестабільності валютного ринку, коливань офіційного курсу гривні та постійного вдосконалення нормативно-правового регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Від правильності відображення валютних операцій у бухгалтерському обліку залежить достовірність фінансової звітності, обґрунтованість управлінських рішень, ефективність контролю за рухом валютних коштів та визначення фінансових результатів підприємства.

Для ТОВ «ВЕЙСТ ЮКРЕЙН АНАЛІТИКС» питання організації обліку валютних операцій є особливо важливим, оскільки підприємство здійснює співпрацю з іноземними партнерами, бере участь у міжнародних проєктах та отримує фінансування в іноземній валюті. Це зумовлює необхідність дослідження особливостей обліку валютних коштів, розрахунків з нерезидентами та курсових різниць.

Метою роботи є дослідження теоретичних, методичних і практичних аспектів бухгалтерського обліку валютних операцій у зовнішньоекономічній діяльності та розробка рекомендацій щодо його удосконалення на прикладі ТОВ «ВЕЙСТ ЮКРЕЙН АНАЛІТИКС».

Для досягнення поставленої мети визначено такі завдання:

- дослідити економічну сутність валютних операцій та їх роль у зовнішньоекономічній діяльності підприємств;
- проаналізувати нормативно-правове регулювання обліку валютних операцій в Україні;

- розглянути методичні засади бухгалтерського обліку валютних операцій та курсових різниць;
- надати організаційно-економічну характеристику ТОВ «ВЕЙСТ ЮКРЕЙН АНАЛІТИКС»;
- дослідити практику організації обліку валютних операцій на підприємстві;
- оцінити порядок відображення курсових різниць та їх вплив на фінансові результати діяльності підприємства;
- розробити пропозиції щодо вдосконалення обліку валютних операцій на підприємстві.

Об’єктом дослідження є господарська діяльність ТОВ «ВЕЙСТ ЮКРЕЙН АНАЛІТИКС», пов’язана зі здійсненням валютних операцій у сфері зовнішньоекономічної діяльності.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних та організаційних аспектів бухгалтерського обліку валютних операцій підприємства.

У процесі дослідження використано загальнонаукові та спеціальні методи пізнання, зокрема методи аналізу і синтезу, порівняння, узагальнення, групування, економічного аналізу, табличний та графічний методи.

Інформаційну базу дослідження становлять законодавчі та нормативно-правові акти України, національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку, наукові праці вітчизняних і зарубіжних учених, фінансова звітність та внутрішні документи ТОВ «ВЕЙСТ ЮКРЕЙН АНАЛІТИКС».

Практичне значення одержаних результатів полягає у можливості використання запропонованих рекомендацій для підвищення ефективності організації бухгалтерського обліку валютних операцій, удосконалення контролю за валютними розрахунками та забезпечення достовірності фінансової звітності підприємства.

РОЗДІЛ 1.
ТЕОРЕТИЧНІ ТА НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ВАЛЮТНИХ ОПЕРАЦІЙ У ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

1.1. Економічна сутність валютних операцій та їх роль у зовнішньоекономічній діяльності підприємств

У сучасних умовах розвитку міжнародних економічних відносин підприємства все частіше здійснюють операції з іноземними контрагентами, що супроводжуються проведенням розрахунків в іноземній валюті. Такі операції регулюються нормами господарського, цивільного та валютного законодавства України [1; 14]. Важливе місце у системі зовнішньоекономічної діяльності займають валютні операції, порядок здійснення яких визначається Законом України «Про валюту і валютні операції» та нормативними актами Національного банку України [3; 12].

Відповідно до Закону України «Про валюту і валютні операції», валютні операції – це операції, пов’язані з переходом права власності на валютні цінності, використанням валютних цінностей як засобу платежу, а також ввезенням, переказом та вивезенням валютних цінностей через митний кордон України [3].

Відповідно до Закону України «Про валюту і валютні операції» валютні операції охоплюють операції, пов'язані з переходом права власності на валютні цінності, використанням валютних цінностей як засобу платежу, а також здійсненням міжнародних переказів та розрахунків [3]. Порядок проведення таких операцій, використання валютних рахунків, здійснення купівлі та продажу іноземної валюти регламентується нормативними актами Національного банку України [12]. Валютні операції широко застосовуються суб'єктами господарювання під час здійснення зовнішньоекономічної діяльності, міжнародних розрахунків та виконання договірних зобов'язань перед іноземними контрагентами [1; 3].

Основними видами валютних операцій підприємств є:

– купівля та продаж іноземної валюти;

– розрахунки з іноземними покупцями та постачальниками;

– отримання та надання валютних кредитів і позик;

– здійснення фінансових інвестицій в іноземній валюті;

– отримання валютної виручки від експорту товарів і послуг;

– проведення операцій з міжнародними грантами та програмами технічної допомоги;

– визначення та облік курсових різниць [12].

Валютні операції є важливою складовою зовнішньоекономічної діяльності підприємств. Вони забезпечують проведення розрахунків між резидентами та нерезидентами, здійснення міжнародних переказів коштів, купівлю та продаж іноземної валюти, а також виконання інших операцій, передбачених валютним законодавством України [3; 12]. Під час здійснення валютних операцій підприємства повинні дотримуватися встановленого порядку проведення розрахунків та вимог щодо використання валютних цінностей [3; 12].

Використання іноземної валюти в господарській діяльності супроводжується виникненням курсових різниць, що є наслідком зміни валютних курсів та впливають на оцінку активів, зобов'язань і фінансових результатів підприємства [8; 24].

Таблиця 1.1 – Основні види валютних операцій підприємств у зовнішньоекономічній діяльності

Вид валютної операції	Характеристика	Приклад застосування
Експортні операції	Надходження валютної виручки від реалізації товарів, робіт або послуг нерезидентам	Отримання оплати від іноземного замовника за надані послуги
Імпортні операції	Розрахунки в іноземній валюті за придбані товари, роботи або послуги	Оплата програмного забезпечення іноземному постачальнику
Купівля іноземної валюти	Придбання валюти через уповноважений банк для здійснення міжнародних розрахунків	Купівля євро для оплати контракту
Продаж іноземної валюти	Реалізація надлишкових валютних коштів на міжбанківському валютному ринку	Продаж частини валютної виручки
Валютні кредитні операції	Отримання або погашення кредитів в іноземній валюті	Отримання кредиту від іноземного банку
Інвестиційні валютні операції	Вкладення коштів в іноземні фінансові інструменти або отримання доходів від них	Придбання цінних паперів нерезидентів

*Джерело: складено автором на основі [*1; 3; 12; 13*].*

Продовження таблиці 1.1

1	2	3
Грантові та проєктні надходження	Отримання фінансування від міжнародних організацій та фондів	Надходження коштів за програмами ЄС
Операції з визначення курсових різниць	Перерахунок валютних активів і зобов'язань у зв'язку зі зміною валютного курсу	Переоцінка залишку коштів на валютному рахунку

Дані таблиці 1.1 характеризують основні види валютних операцій, що здійснюються суб’єктами господарювання під час проведення міжнародних розрахунків та зовнішньоекономічної діяльності. Порядок їх здійснення визначається валютним законодавством України та нормативними актами Національного банку України, а порядок відображення в бухгалтерському обліку – вимогами НП(С)БО 21 [3; 8; 12; 13].

Особливістю бухгалтерського обліку валютних операцій є необхідність їх відображення одночасно в іноземній валюті та у національній валюті України шляхом перерахунку за офіційним курсом Національного банку України [8; 12]. Крім того, підприємства зобов’язані визначати курсові різниці за монетарними статтями балансу та відображати їх у складі доходів або витрат відповідно до вимог НП(С)БО 21 «Вплив змін валютних курсів» [8].

Особливе значення валютні операції мають для підприємств, які здійснюють зовнішньоекономічну діяльність у сфері послуг, інформаційних технологій, консалтингу та реалізації міжнародних проєктів. На відміну від підприємств, орієнтованих виключно на внутрішній ринок, такі суб’єкти господарювання регулярно взаємодіють з іноземними контрагентами, отримують оплату в іноземній валюті, здійснюють міжнародні платежі та беруть участь у міжнародних програмах фінансування. У зв’язку з цим валютні операції стають важливим елементом системи управління фінансовими ресурсами підприємства та безпосередньо впливають на його ліквідність, платоспроможність і фінансову стійкість.

У сучасних умовах розвитку цифрової економіки суттєво зростає роль міжнародних розрахунків у діяльності підприємств, які надають інформаційно-аналітичні, програмні та консультаційні послуги. Такі підприємства часто

отримують доходи в євро або доларах США, що створює додаткові можливості для диверсифікації джерел фінансування та підвищення конкурентоспроможності на міжнародному ринку. Одночасно це обумовлює необхідність належної організації обліку валютних коштів та контролю за їх використанням.

Важливим аспектом валютних операцій є їх вплив на формування фінансових результатів підприємства. Зміна валютного курсу може призводити як до отримання додаткових доходів у вигляді позитивних курсових різниць, так і до виникнення додаткових витрат внаслідок знецінення валютних активів або зростання валютних зобов'язань. Особливо суттєвим цей вплив є для підприємств, у структурі активів яких значну частку займають валютні кошти або дебіторська заборгованість нерезидентів [8; 24].

Крім того, валютні операції виконують важливу інформаційну функцію. Дані бухгалтерського обліку про стан валютних рахунків, обсяги міжнародних розрахунків, величину курсових різниць та структуру валютних активів використовуються керівництвом підприємства для прийняття управлінських рішень щодо планування грошових потоків, вибору оптимальних умов співпраці з іноземними партнерами та мінімізації валютних ризиків.

Слід також зазначити, що в умовах євроінтеграції України відбувається поступове наближення національної системи бухгалтерського обліку до міжнародних стандартів фінансової звітності. Це сприяє підвищенню прозорості фінансової інформації та забезпечує можливість її використання іноземними інвесторами, міжнародними фінансовими організаціями та іншими зацікавленими сторонами. У зв'язку з цим зростають вимоги до якості облікового відображення валютних операцій та повноти розкриття інформації про них у фінансовій звітності підприємств.

Отже, порядок бухгалтерського обліку валютних операцій в Україні регламентується національними та міжнародними стандартами бухгалтерського обліку, які визначають правила первісного визнання операцій в іноземній валюті, перерахунку монетарних статей та відображення курсових різниць. Застосування

цих вимог забезпечує формування достовірної інформації про валютні активи, зобов'язання та результати діяльності підприємства у фінансовій звітності [4; 8; 24].

1.2. Нормативно-правове регулювання обліку валютних операцій в Україні

Ефективна організація бухгалтерського обліку валютних операцій потребує чіткого нормативно-правового регулювання з боку держави , оскільки такі операції пов’язані з використанням іноземної валюти, здійсненням міжнародних розрахунків та виникненням валютних ризиків. В Україні система регулювання валютних операцій базується на сукупності законодавчих, нормативних та методичних документів, які визначають порядок здійснення валютних операцій, їх документального оформлення та відображення в бухгалтерському обліку [2; 3; 8].

Основним нормативним актом у сфері валютного регулювання є Закон України «Про валюту і валютні операції», який визначає правові засади здійснення валютних операцій, права та обов’язки учасників валютного ринку, а також повноваження органів державного регулювання у валютній сфері [3]. Прийняття цього Закону стало важливим кроком у напрямі лібералізації валютного законодавства та наближення його до європейських стандартів.

Значну роль у регулюванні валютних операцій відіграє Національний банк України, який встановлює порядок проведення валютних розрахунків, визначає офіційний курс гривні до іноземних валют та контролює дотримання валютного законодавства суб’єктами господарювання. Нормативні акти НБУ регламентують порядок відкриття та використання валютних рахунків, здійснення міжнародних переказів, купівлі та продажу іноземної валюти, а також порядок проведення валютного нагляду [12; 13].

Організація бухгалтерського обліку валютних операцій здійснюється відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», який встановлює загальні принципи ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності підприємствами незалежно від форми

власності [2]. Закон визначає основні вимоги щодо повного та достовірного відображення господарських операцій в системі бухгалтерського обліку в Україні.

НП(С)БО 21 встановлює єдині правила оцінки та облікового відображення операцій в іноземній валюті для всіх суб'єктів господарювання, які ведуть бухгалтерський облік відповідно до національних стандартів. Застосування положень стандарту забезпечує порівнянність фінансової інформації та достовірність відображення валютних активів, зобов'язань, доходів і витрат у фінансовій звітності підприємств [8].

Відповідно до вимог стандарту всі операції в іноземній валюті підлягають первісному визнанню шляхом перерахунку суми іноземної валюти у гривню за офіційним курсом Національного банку України, що діє на дату здійснення господарської операції. Такий підхід дозволяє забезпечити єдину грошову оцінку всіх об'єктів бухгалтерського обліку незалежно від валюти здійснення розрахунків [8].

Особливу увагу стандарт приділяє класифікації статей балансу на монетарні та немонетарні. До монетарних статей належать грошові кошти, дебіторська та кредиторська заборгованість, які підлягають отриманню або сплаті у фіксованій сумі коштів. Саме за такими статтями здійснюється визначення курсових різниць на дату балансу та дату проведення розрахунків. Немонетарні статті, навпаки, як правило, не переоцінюються після їх первісного визнання, якщо інше не передбачено чинними нормативними документами [8].

Практичне значення положень НП(С)БО 21 полягає в тому, що вони забезпечують своєчасне відображення впливу змін валютних курсів на фінансовий стан підприємства. Завдяки цьому користувачі фінансової звітності отримують об'єктивну інформацію про реальну вартість валютних активів і зобов'язань, а також про фінансові результати, сформовані під впливом валютних ризиків. Це особливо важливо для підприємств, які активно здійснюють зовнішньоекономічну діяльність та мають значний обсяг розрахунків з іноземними контрагентами [8; 24].

Таким чином, НП(С)БО 21 виступає ключовим нормативним документом у системі бухгалтерського обліку валютних операцій, оскільки забезпечує єдині методичні підходи до оцінки, облікового відображення та розкриття інформації про операції в іноземній валюті у фінансовій звітності підприємств [8].

Відповідно до вимог НП(С)БО 21 господарські операції в іноземній валюті під час первісного визнання відображаються у валюті звітності шляхом перерахунку суми іноземної валюти за офіційним курсом Національного банку України на дату здійснення операції [8]. Надалі монетарні статті підлягають перерахунку на дату балансу та дату здійснення розрахунків, а отримані курсові різниці визнаються доходами або витратами звітного періоду.

НП(С)БО 1 встановлює загальні принципи формування фінансової звітності та визначає вимоги до якісних характеристик облікової інформації, зокрема її достовірності, повноти, доречності та зіставності. Саме дотримання цих принципів забезпечує можливість об’єктивного відображення валютних операцій у системі бухгалтерського обліку та фінансовій звітності підприємства [4].

Відповідно до вимог стандарту інформація про активи, зобов’язання, доходи, витрати та фінансові результати, пов’язані з валютними операціями, повинна бути належним чином відображена у формах фінансової звітності. Зокрема, залишки коштів на валютних рахунках, дебіторська та кредиторська заборгованість в іноземній валюті відображаються у Балансі (Звіті про фінансовий стан) після їх перерахунку в національну валюту за правилами, встановленими чинним законодавством та положеннями НП(С)БО 21 [4; 8].

Важливе значення має також відображення у фінансовій звітності результатів переоцінки монетарних статей, які виникають унаслідок зміни валютних курсів. Позитивні та негативні курсові різниці впливають на показники доходів і витрат підприємства та відповідно відображаються у Звіті про фінансові результати (Звіті про сукупний дохід). Таким чином, зміна валютного курсу може безпосередньо впливати на величину прибутку або збитку підприємства за звітний період [4].

Крім того, НП(С)БО 1 передбачає необхідність розкриття у примітках до фінансової звітності інформації, яка є суттєвою для користувачів звітності. Для підприємств, що активно здійснюють зовнішньоекономічну діяльність, такою інформацією можуть бути дані про структуру валютних активів і зобов'язань, обсяги операцій з нерезидентами, вплив курсових різниць на фінансові результати та інші показники, пов'язані з валютними ризиками. Це підвищує прозорість фінансової звітності та сприяє прийняттю обґрунтованих управлінських рішень інвесторами, кредиторами та іншими зацікавленими сторонами [4].

В умовах інтеграції України до європейського економічного простору та зростання обсягів міжнародного співробітництва значення фінансової звітності як джерела інформації для зовнішніх користувачів постійно зростає. Тому правильне відображення валютних операцій відповідно до вимог НП(С)БО 1 є необхідною умовою забезпечення достовірності фінансової інформації та підвищення довіри до результатів діяльності підприємства [4].

Отже, НП(С)БО 1 та НП(С)БО 21 формують взаємопов'язану нормативну базу бухгалтерського обліку валютних операцій і ЗЕД, забезпечуючи як належне відображення господарських операцій в обліковій системі підприємства, так і їх повне та достовірне розкриття у фінансовій звітності [4; 8].

Для суб'єктів господарювання, які складають фінансову звітність за міжнародними стандартами, застосовуються положення МСБО 21 «Вплив змін валютних курсів» [24], МСФЗ 7 «Фінансові інструменти: розкриття інформації» [25] та МСФЗ 9 «Фінансові інструменти» [26]. МСБО 21 визначає порядок відображення операцій в іноземній валюті та обліку курсових різниць, МСФЗ 7 встановлює вимоги щодо розкриття інформації про фінансові інструменти та пов'язані з ними ризики, а МСФЗ 9 регламентує порядок оцінки та обліку фінансових інструментів [24–26].

Ефективна організація бухгалтерського обліку валютних операцій неможлива без належного нормативно-правового забезпечення. В Україні система регулювання валютних операцій ґрунтується на комплексі законодавчих

та нормативних актів, які визначають порядок здійснення валютних розрахунків, правила бухгалтерського обліку операцій в іноземній валюті, методику визначення курсових різниць та особливості їх відображення у фінансовій звітності підприємств. Важливу роль у цьому процесі відіграють як національні нормативні документи, так і міжнародні стандарти фінансової звітності, що забезпечують гармонізацію вітчизняної облікової практики з міжнародними вимогами.

Нормативно-правове регулювання всіх валютних операцій охоплює декілька взаємопов'язаних рівнів. На законодавчому рівні визначаються загальні засади здійснення валютних операцій та ведення бухгалтерського обліку. На рівні національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку встановлюються методичні підходи до оцінки, визнання та відображення валютних операцій у бухгалтерському обліку і фінансовій звітності. Міжнародні стандарти фінансової звітності формують концептуальні основи обліку валютних операцій та забезпечують порівнянність фінансової інформації підприємств на міжнародному рівні.

Для систематизації основних нормативних документів, що регулюють облік валютних операцій в Україні, складено таблицю 1.2.

Таблиця 1.2 - Нормативно-правове регулювання обліку валютних операцій в Україні

Нормативний документ	Основні положення
Закон України «Про валюту і валютні операції»	Регулює порядок здійснення валютних операцій
Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»	Визначає загальні принципи бухгалтерського обліку
НП(С)БО 21 «Вплив змін валютних курсів»	Регламентує порядок обліку операцій в іноземній валюті
НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»	Визначає вимоги до фінансової звітності
МСБО 21	Встановлює міжнародні підходи до обліку валютних операцій
МСФЗ 7, МСФЗ 9	Регламентують облік фінансових інструментів та валютних ризиків

*Складено автором на основі [*2; 3; 4; 8; 24–26*].*

Дані таблиці 1.2 свідчать, що нормативно-правове регулювання обліку

валютних операцій в Україні має комплексний характер та охоплює як питання здійснення валютних розрахунків, так і порядок їх бухгалтерського відображення. Центральне місце серед національних нормативних документів займає НП(С)БО 21 «Вплив змін валютних курсів», яке визначає методику обліку операцій в іноземній валюті та порядок визнання курсових різниць [8]. Саме цей стандарт забезпечує єдність підходів до оцінки валютних активів і зобов'язань та формування фінансових результатів від зміни валютних курсів.

Водночас важливу роль відіграє Закон України «Про валюту і валютні операції», який регламентує правові засади здійснення валютних операцій та забезпечує функціонування валютного ринку. У поєднанні із Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» він формує загальну нормативну основу для ведення обліку валютних операцій суб'єктами господарювання [2; 3].

Аналіз міжнародних нормативних документів свідчить про високий рівень узгодженості національних стандартів із положеннями МСБО 21 та МСФЗ 7, МСФЗ 9. Це є важливим фактором забезпечення прозорості фінансової звітності українських підприємств та підвищення її інформативності для іноземних інвесторів, кредиторів та інших користувачів фінансової інформації [24-26].

Таким чином, чинна система нормативно-правового регулювання створює необхідні умови для належної організації бухгалтерського обліку валютних операцій, забезпечення достовірності фінансової звітності та підвищення ефективності управління зовнішньоекономічною діяльністю підприємств. Це має особливе значення в умовах активізації міжнародного співробітництва та розширення участі українських підприємств у світових економічних процесах.

Таким чином, нормативно-правове регулювання обліку валютних операцій в Україні базується на комплексі законодавчих та нормативних актів, які забезпечують єдині підходи до здійснення валютних операцій, їх документального оформлення та відображення в бухгалтерському обліку. Дотримання вимог чинного законодавства сприяє підвищенню достовірності

фінансової звітності та ефективності управління зовнішньоекономічною діяльністю підприємства.

1.3. Методика бухгалтерського обліку валютних операцій та курсових різниць

Значення валютних операцій для сучасних підприємств постійно зростає під впливом глобалізаційних процесів, розвитку міжнародної торгівлі та інтеграції національної економіки у світовий економічний простір. Для багатьох суб’єктів господарювання валютні операції стали невід’ємною частиною повсякденної діяльності, оскільки забезпечують придбання товарів та послуг за кордоном, експорт продукції, отримання міжнародних грантів, інвестицій та фінансування від іноземних партнерів. У таких умовах ефективна організація бухгалтерського обліку валютних операцій набуває особливого значення для забезпечення достовірності фінансової інформації та прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

Особливістю валютних операцій є їх залежність від змін валютних курсів, що можуть суттєво впливати на величину активів, зобов’язань, доходів та витрат підприємства. У процесі здійснення зовнішньоекономічної діяльності підприємства стикаються з необхідністю оцінки валютних ризиків, своєчасного проведення переоцінки монетарних статей та визначення курсових різниць. Від правильності відображення таких операцій у бухгалтерському обліку значною мірою залежить об’єктивність показників фінансової звітності та достовірність оцінки фінансового стану підприємства [8; 24].

На думку М.І. Бондаря, достовірність фінансової звітності значною мірою залежить від правильності оцінки активів і зобов'язань та своєчасного відображення результатів господарських операцій у системі бухгалтерського обліку [15].

Важливим аспектом є те, що валютні операції охоплюють широкий спектр господарських процесів і впливають на фінансову звітність. До них належать операції з купівлі та продажу іноземної валюти, розрахунки з нерезидентами за експортно-імпортними контрактами, отримання та погашення валютних

кредитів, здійснення фінансових інвестицій в іноземній валюті, виплата дивідендів іноземним інвесторам та інші операції, пов’язані з рухом валютних коштів. Кожна з цих операцій має свої особливості документального оформлення та облікового відображення.

Суттєвий вплив на організацію обліку валютних операцій справляє розвиток цифрових технологій та електронних платіжних систем. Використання систем дистанційного банківського обслуговування, електронного документообігу та сучасного бухгалтерського програмного забезпечення сприяє підвищенню оперативності обробки інформації, посиленню внутрішнього контролю та мінімізації ризику помилок під час відображення валютних операцій. Це особливо актуально для підприємств, які здійснюють значну кількість міжнародних розрахунків та співпрацюють із великою кількістю іноземних контрагентів.

Таким чином, валютні операції є важливим елементом фінансово-господарської діяльності підприємства та потребують належного нормативного регулювання, ефективної організації бухгалтерського обліку й постійного контролю за впливом валютних ризиків на результати діяльності суб’єкта господарювання [2; 3; 8].

Зазначений підхід забезпечує єдину грошову оцінку всіх господарських операцій незалежно від валюти їх здійснення та створює необхідні умови для формування достовірної фінансової звітності підприємства. Перерахунок іноземної валюти у національну дозволяє узагальнювати інформацію про активи, зобов’язання, доходи та витрати в єдиному вимірнику, що є необхідною умовою ведення бухгалтерського обліку та здійснення фінансового аналізу діяльності підприємства [4; 8].

Важливим елементом методології обліку валютних операцій є поділ статей балансу на монетарні та немонетарні. До монетарних статей належать грошові кошти, валютні рахунки, дебіторська та кредиторська заборгованість, що підлягають отриманню або погашенню у фіксованій сумі коштів. Немонетарними вважаються активи та зобов’язання, які не передбачають

отримання або сплати визначеної суми грошей, зокрема запаси, основні засоби, нематеріальні активи та аванси, видані або отримані в іноземній валюті [8].

За твердженням В.М. Жука, бухгалтерський облік повинен забезпечувати користувачів повною та достовірною інформацією про результати господарської діяльності, що є необхідною передумовою прийняття ефективних управлінських рішень [16]. Відповідно до вимог НП(С)БО 21 монетарні статті підлягають перерахунку на дату балансу та на дату здійснення господарської операції із застосуванням чинного валютного курсу. У результаті такого перерахунку виникають курсові різниці, які являють собою різницю між оцінкою однакової кількості іноземної валюти за різними валютними курсами. Позитивні курсові різниці визнаються доходами підприємства, а від'ємні — витратами звітного періоду [8].

Курсові різниці мають важливий вплив на фінансові результати діяльності підприємства, особливо у випадках значних коливань валютних курсів або наявності великих обсягів валютних активів і зобов'язань. Для підприємств, що активно здійснюють зовнішньоекономічну діяльність, суми курсових різниць можуть становити суттєву частку інших операційних доходів або витрат, а в окремих випадках істотно впливати на величину чистого прибутку або збитку [8; 24].

М.С. Пушкар зазначає, що бухгалтерський облік виступає інформаційною системою управління підприємством, яка забезпечує формування даних про активи, зобов'язання, доходи та витрати для внутрішніх і зовнішніх користувачів [22]. В цьому аспекті особливого значення питання обліку валютних операцій набуває в умовах нестабільності валютного ринку та посилення інтеграції українських підприємств у міжнародні економічні процеси. За таких умов бухгалтерський облік виконує не лише інформаційну, але й контрольну функцію, забезпечуючи керівництво підприємства необхідними даними для управління валютними ризиками, планування грошових потоків та прийняття ефективних управлінських рішень.

О.М. Петрук підкреслює, що належна організація бухгалтерського обліку є важливою умовою забезпечення контролю за господарськими операціями та формування достовірної фінансової звітності [21]. Таким чином, НП(С)БО 21 формує методологічну основу бухгалтерського обліку валютних операцій, визначає порядок їх оцінки, документального відображення та розкриття у фінансовій звітності, забезпечуючи достовірність інформації про результати зовнішньоекономічної діяльності підприємства [8].

До основних об’єктів бухгалтерського обліку валютних операцій належать:

– кошти на валютних рахунках підприємства;

– дебіторська та кредиторська заборгованість в іноземній валюті;

– валютна виручка від реалізації товарів, робіт і послуг;

– операції з купівлі та продажу іноземної валюти;

– курсові різниці, що виникають у процесі перерахунку валютних активів та зобов’язань [8; 10; 11; 12].

Для обліку валютних операцій підприємства використовують рахунки бухгалтерського обліку, передбачені Планом рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств та організацій. Найбільш поширеними є рахунки 312 «Поточні рахунки в іноземній валюті», 334 «Грошові кошти в дорозі в іноземній валюті», 362 «Розрахунки з іноземними покупцями», 632 «Розрахунки з іноземними постачальниками», 714 «Дохід від операційної курсової різниці» та 945 «Втрати від операційної курсової різниці» [10; 11].

Організація бухгалтерського обліку валютних операцій передбачає використання відповідної системи рахунків бухгалтерського обліку, які забезпечують накопичення, узагальнення та контроль інформації про рух валютних коштів, розрахунки з іноземними контрагентами та результати впливу змін валютних курсів на фінансовий стан підприємства. Застосування рахунків бухгалтерського обліку дозволяє забезпечити повноту відображення господарських операцій, пов’язаних із зовнішньоекономічною діяльністю, та формування достовірної інформації для складання фінансової звітності.

Особливість обліку валютних операцій полягає в тому, що більшість господарських процесів, пов’язаних із міжнародними розрахунками, супроводжується одночасним використанням як балансових рахунків для обліку активів і зобов’язань, так і рахунків доходів та витрат для відображення результатів зміни валютних курсів. У процесі здійснення зовнішньоекономічної діяльності підприємства використовують рахунки для обліку валютних коштів на банківських рахунках, дебіторської та кредиторської заборгованості нерезидентів, а також рахунки для обліку позитивних і негативних курсових різниць.

Важливим завданням бухгалтерського обліку є забезпечення взаємозв’язку між окремими рахунками, що дозволяє простежити повний цикл валютної операції — від виникнення заборгованості або надходження валютних коштів до визначення фінансових результатів від зміни валютних курсів. На наш погляд правильне застосування рахунків бухгалтерського обліку забезпечує не лише виконання вимог законодавства, а й підвищує якість інформаційного забезпечення управління зовнішньоекономічною діяльністю підприємства.

Для систематизації основних рахунків бухгалтерського обліку валютних операцій доцільно розглянути їх характеристику, наведену в таблиці 1.3.

Таблиця 1.3 - Основні рахунки бухгалтерського обліку валютних операцій

Рахунок	Назва рахунку	Призначення
312	Поточні рахунки в іноземній валюті	Облік коштів на валютних рахунках
334	Грошові кошти в дорозі в іноземній валюті	Облік валютних коштів у процесі переказу
362	Розрахунки з іноземними покупцями	Облік дебіторської заборгованості нерезидентів
632	Розрахунки з іноземними постачальниками	Облік кредиторської заборгованості перед нерезидентами
714	Дохід від операційної курсової різниці	Відображення позитивних курсових різниць
945	Втрати від операційної курсової різниці	Відображення від'ємних курсових різниць

Джерело: складено автором на основі Плану рахунків бухгалтерського обліку та Інструкції про його застосування [10; 11].

Аналіз даних таблиці 1.3 свідчить, що система бухгалтерського обліку валютних операцій охоплює широкий спектр рахунків, призначених для відображення різних аспектів зовнішньоекономічної діяльності підприємства. Ключове місце в цій системі займають рахунки обліку валютних коштів, дебіторської та кредиторської заборгованості, які забезпечують відображення руху активів і зобов'язань у процесі здійснення міжнародних розрахунків.

Особливе значення мають рахунки 714 «Дохід від операційної курсової різниці» та 945 «Втрати від операційної курсової різниці», за допомогою яких здійснюється відображення результатів зміни валютних курсів. Саме ці рахунки забезпечують відображення впливу валютних ризиків на фінансові результати діяльності підприємства та формування відповідної інформації у фінансовій звітності.

Слід зазначити, що на практиці перелік рахунків, які використовуються для обліку валютних операцій, є значно ширшим та залежить від специфіки діяльності підприємства. Зокрема, можуть застосовуватися рахунки для обліку валютних кредитів, фінансових інвестицій, довгострокової дебіторської та кредиторської заборгованості, а також рахунки для обліку неопераційних курсових різниць. Проте саме рахунки, наведені у таблиці 1.2, є найбільш поширеними та використовуються переважною більшістю підприємств, що здійснюють зовнішньоекономічну діяльність.

М.В. Кужельний та В.Г. Лінник вважають, що одним із ключових завдань бухгалтерського обліку є забезпечення єдиної грошової оцінки об'єктів обліку та узагальнення інформації про результати діяльності підприємства [18]. Ефективне використання системи бухгалтерських рахунків забезпечує своєчасне отримання інформації про стан валютних активів та зобов'язань, дозволяє здійснювати контроль за розрахунками з іноземними контрагентами та сприяє підвищенню якості управління валютними ризиками. Крім того, належна організація синтетичного та аналітичного обліку валютних операцій є важливою передумовою формування достовірної фінансової звітності та забезпечення

прозорості діяльності підприємства в умовах розвитку міжнародного економічного співробітництва.

Таким чином, система рахунків бухгалтерського обліку валютних операцій формує інформаційну основу для відображення результатів зовнішньоекономічної діяльності підприємства, забезпечує контроль за рухом валютних коштів і розрахунками з нерезидентами та створює необхідні умови для прийняття ефективних управлінських рішень у сфері міжнародного бізнесу.

Важливим елементом методики бухгалтерського обліку валютних операцій є визначення курсових різниць. Курсовою різницею вважається різниця між оцінками однакової кількості одиниць іноземної валюти при різних валютних курсах [8]. Вона виникає внаслідок зміни офіційного курсу гривні до іноземної валюти між датою здійснення господарської операції та датою проведення розрахунків або складання фінансової звітності.

Відповідно до НП(С)БО 21 курсові різниці визначаються лише за монетарними статтями балансу. До монетарних статей належать грошові кошти, а також активи і зобов’язання, які будуть отримані або сплачені у фіксованій сумі грошей. За результатами перерахунку можуть виникати позитивні або від’ємні курсові різниці, які відображаються відповідно у складі доходів або витрат підприємства [8].

Одним із найбільш специфічних об’єктів бухгалтерського обліку валютних операцій є курсові різниці, які виникають унаслідок зміни офіційного курсу гривні щодо іноземних валют. В умовах нестабільності валютного ринку курсові різниці можуть суттєво впливати на фінансові результати діяльності підприємства, збільшуючи або зменшуючи величину прибутку звітного періоду. Саме тому правильне визначення та своєчасне відображення курсових різниць є важливим завданням бухгалтерської служби підприємства.

Відповідно до вимог НП(С)БО 21 курсові різниці визначаються за монетарними статтями балансу на дату здійснення господарської операції та на дату балансу [8]. Залежно від напряму зміни валютного курсу підприємство може отримувати позитивні або від’ємні курсові різниці. Позитивні курсові

різниці збільшують доходи підприємства, тоді як від'ємні визнаються його витратами. Усі такі зміни повинні бути належним чином відображені на рахунках бухгалтерського обліку з подальшим віднесенням на фінансовий результат звітного періоду.

Практика ведення бухгалтерського обліку свідчить, що курсові різниці виникають практично за всіма основними видами валютних операцій: при обліку валютних коштів на рахунках у банках, розрахунках з іноземними покупцями та постачальниками, обліку валютних кредитів, позик та інших монетарних статей. Для забезпечення єдності облікових процедур використовуються типові бухгалтерські проведення, які дозволяють відобразити вплив змін валютних курсів на фінансові результати підприємства. Для узагальнення найбільш поширених бухгалтерських проведень з обліку курсових різниць складено таблицю 1.4.

Таблиця 1.4 - Типові бухгалтерські проведення з обліку курсових різниць

Зміст господарської операції	Дебет	Кредит
Відображено позитивну курсову різницю	362, 312	714
Відображено від'ємну курсову різницю	945	362, 632, 312
Списано доходи від курсових різниць на фінансовий результат	714	791
Списано втрати від курсових різниць на фінансовий результат	791	945

*Джерело: складено автором на основі Плану рахунків бухгалтерського обліку [*10; 11*].*

Дані таблиці 1.4 свідчать, що облік курсових різниць безпосередньо пов'язаний із формуванням фінансових результатів діяльності підприємства. Позитивні курсові різниці відображаються у складі доходів через рахунок 714 «Дохід від операційної курсової різниці», тоді як від'ємні курсові різниці визнаються витратами підприємства з використанням рахунку 945 «Втрати від операційної курсової різниці». Наприкінці звітного періоду відповідні суми списуються на рахунок 791 «Результат операційної діяльності», що забезпечує їх вплив на показники прибутку або збитку підприємства.

Важливою особливістю курсових різниць є те, що вони не пов'язані безпосередньо з виробничою діяльністю підприємства або реалізацією продукції, а виникають унаслідок зміни зовнішнього економічного середовища.

Саме тому значні коливання валютних курсів можуть суттєво впливати на фінансовий стан підприємства навіть за відсутності змін в обсягах його господарської діяльності.

Для підприємств, які активно здійснюють зовнішньоекономічну діяльність, курсові різниці нерідко становлять вагому частину інших операційних доходів або витрат. Особливо це характерно для суб'єктів господарювання, що мають значні залишки валютних коштів, дебіторської заборгованості нерезидентів або валютних зобов'язань перед іноземними контрагентами. У таких випадках якість обліку курсових різниць безпосередньо впливає на достовірність фінансової звітності та результати фінансового аналізу діяльності підприємства.

Крім інформаційної функції, облік курсових різниць виконує також аналітичну функцію. Дані про величину позитивних і від'ємних курсових різниць дозволяють оцінити рівень валютного ризику підприємства, ефективність управління валютними активами та зобов'язаннями, а також обґрунтувати необхідність використання інструментів хеджування валютних ризиків. Тбто, курсові різниці є важливим елементом системи бухгалтерського обліку валютних операцій, а правильність їх визначення та відображення забезпечує достовірне формування фінансових результатів підприємства, підвищує якість фінансової звітності та сприяє прийняттю ефективних управлінських рішень у сфері зовнішньоекономічної діяльності.

Таким чином, методика бухгалтерського обліку валютних операцій передбачає відображення господарських операцій в іноземній валюті шляхом їх перерахунку у національну валюту за офіційним курсом НБУ, ведення обліку валютних коштів та розрахунків із використанням відповідних рахунків бухгалтерського обліку, а також визначення та відображення курсових різниць. Правильна організація обліку валютних операцій забезпечує достовірність фінансової звітності та сприяє ефективному управлінню зовнішньоекономічною діяльністю підприємства.

В результаті дослідження встановлено, що валютні операції є важливою складовою зовнішньоекономічної діяльності суб'єктів господарювання та

забезпечують проведення міжнародних розрахунків, залучення іноземних інвестицій, отримання валютної виручки та здійснення фінансових операцій з нерезидентами. В умовах глобалізації економіки їх значення постійно зростає, що обумовлює необхідність належної організації бухгалтерського обліку та контролю за валютними операціями.

Дослідження нормативно-правової бази показало, що регулювання валютних операцій в Україні здійснюється на основі Закону України «Про валюту і валютні операції», Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», нормативних актів Національного банку України, а також національних і міжнародних стандартів бухгалтерського обліку. Особливе значення для організації бухгалтерського обліку валютних операцій має НП(С)БО 21 «Вплив змін валютних курсів», яке визначає порядок відображення операцій в іноземній валюті та обліку курсових різниць.

У результаті проведеного дослідження встановлено, що методика бухгалтерського обліку валютних операцій базується на принципі перерахунку іноземної валюти у національну валюту за офіційним курсом Національного банку України на дату здійснення господарської операції. Важливим елементом обліку є визначення та відображення курсових різниць, які можуть суттєво впливати на фінансові результати діяльності підприємства.

Таким чином, ефективна організація обліку валютних операцій забезпечує формування достовірної інформації про фінансовий стан підприємства, сприяє підвищенню якості управлінських рішень та створює необхідні передумови для розвитку зовнішньоекономічної діяльності. Отримані теоретичні результати є основою для подальшого дослідження практики організації обліку валютних операцій у ТОВ «ВЕЙСТ ЮКРЕЙН АНАЛІТИКС».

РОЗДІЛ 2.

ОРГАНІЗАЦІЯ ТА УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ВАЛЮТНИХ ОПЕРАЦІЙ У ТОВ «ВЕЙСТ ЮКРЕЙН АНАЛІТИКС»

2.1. Організаційно-економічна характеристика Waste Ukraine Analytics LLC

Підприємство Waste Ukraine Analytics LLC функціонує як сучасна інформаційно-аналітична компанія, діяльність якої спрямована на створення цифрових інструментів підтримки прийняття рішень у сфері управління матеріальними потоками, відходами та ресурсами. Одним із ключових напрямів діяльності компанії є розробка та розвиток цифрової платформи Waste Ukraine Analytics (WUA), яка забезпечує збір, обробку, візуалізацію та аналіз даних для органів державної влади, органів місцевого самоврядування, підприємств та інших учасників циркулярної економіки [28].

Основною метою діяльності підприємства є формування сучасної цифрової екосистеми управління даними, яка дозволяє підвищити ефективність використання ресурсів, забезпечити прозорість матеріальних потоків та сприяти впровадженню принципів сталого розвитку. Використання аналітичних інструментів, геоінформаційних технологій та сучасних методів обробки даних дає можливість отримувати достовірну інформацію про утворення, накопичення, перероблення та повторне використання матеріальних ресурсів.

Важливим напрямом діяльності компанії є участь у національних та міжнародних проєктах, спрямованих на розвиток циркулярної економіки, цифровізації процесів управління відходами та впровадження інноваційних рішень у сфері сталого розвитку. У межах таких проєктів підприємство взаємодіє з іноземними партнерами, міжнародними організаціями, грантодавцями та консалтинговими структурами, що обумовлює необхідність здійснення значної кількості зовнішньоекономічних операцій та міжнародних розрахунків.

Співпраця з іноземними контрагентами супроводжується укладанням міжнародних договорів, отриманням фінансування від міжнародних організацій, оплатою послуг нерезидентів та іншими валютними операціями. У зв’язку з цим особливого значення набуває організація бухгалтерського обліку операцій в

іноземній валюті, правильне визначення курсових різниць та їх відображення у фінансовій звітності підприємства.

Слід зазначити, що специфіка діяльності Waste Ukraine Analytics LLC значною мірою пов’язана з використанням цифрових технологій та програмних продуктів. Це зумовлює високий рівень автоматизації бізнес-процесів, застосування електронного документообігу, сучасних платіжних сервісів та дистанційних форм взаємодії з контрагентами. Відповідно бухгалтерський облік валютних операцій також здійснюється із використанням сучасних інформаційних систем, що забезпечує оперативність обробки інформації та підвищує ефективність внутрішнього контролю [28].

Таким чином, Waste Ukraine Analytics LLC є прикладом сучасного підприємства цифрової економіки, діяльність якого поєднує використання інноваційних інформаційних технологій, міжнародне співробітництво та активну участь у реалізації проєктів у сфері циркулярної економіки. Це обумовлює актуальність дослідження особливостей бухгалтерського обліку валютних операцій та їх впливу на фінансові результати діяльності підприємства.

Waste Ukraine Analytics LLC є юридичною особою, створеною відповідно до законодавства України, та здійснює господарську діяльність на принципах самофінансування, господарської самостійності та відповідальності за результати своєї діяльності [28]. Підприємство спеціалізується на розробленні цифрових платформ, аналітичних інструментів, інформаційних сервісів і програмних рішень, що використовуються для аналізу матеріальних потоків, управління відходами та підтримки процесів прийняття рішень органами влади, бізнесом і громадськими організаціями.

Особливістю діяльності підприємства є поєднання інформаційних технологій, аналітики даних та інструментів циркулярної економіки. Основним продуктом підприємства є цифрова платформа WUA (Waste Ukraine Analytics), яка забезпечує збір, обробку, систематизацію та візуалізацію даних щодо утворення, переміщення та перероблення відходів на території України [28].

Основними напрямами діяльності Waste Ukraine Analytics LLC є:

- розроблення та супровід цифрових платформ і вебсервісів;
- створення інформаційно-аналітичних систем підтримки прийняття рішень;
- проведення досліджень у сфері циркулярної економіки та ресурсоефективності;
- аналітичне супроводження міжнародних проєктів;
- розроблення цифрових інструментів для органів місцевого самоврядування;
- надання консультаційних послуг у сфері цифровізації та сталого розвитку [28].

Важливим напрямом діяльності підприємства є участь у міжнародних грантових та інноваційних проєктах, що реалізуються за підтримки Європейського Союзу та інших міжнародних організацій. Співпраця із закордонними партнерами передбачає здійснення зовнішньоекономічних операцій, отримання фінансування в іноземній валюті та проведення міжнародних розрахунків, що обумовлює необхідність ведення обліку валютних операцій відповідно до чинного законодавства України [3; 8; 28].

Серед міжнародних ініціатив, у яких бере участь підприємство, особливе значення мають проєкти, спрямовані на розвиток циркулярної економіки, цифровізації управління ресурсами, впровадження інструментів аналізу даних та підтримки процесів прийняття рішень на національному та регіональному рівнях. Реалізація таких проєктів передбачає постійну взаємодію з іноземними партнерами, міжнародними донорами та фінансовими установами, що безпосередньо впливає на обсяги валютних операцій підприємства.

Організаційна структура підприємства побудована за функціональним принципом і забезпечує ефективну координацію діяльності між управлінськими, фінансовими та технічними підрозділами. До складу організаційної структури входять керівництво підприємства, бухгалтерська служба, фахівці з

інформаційних технологій, аналітики даних та спеціалісти з управління проєктами (рис. 2.1).

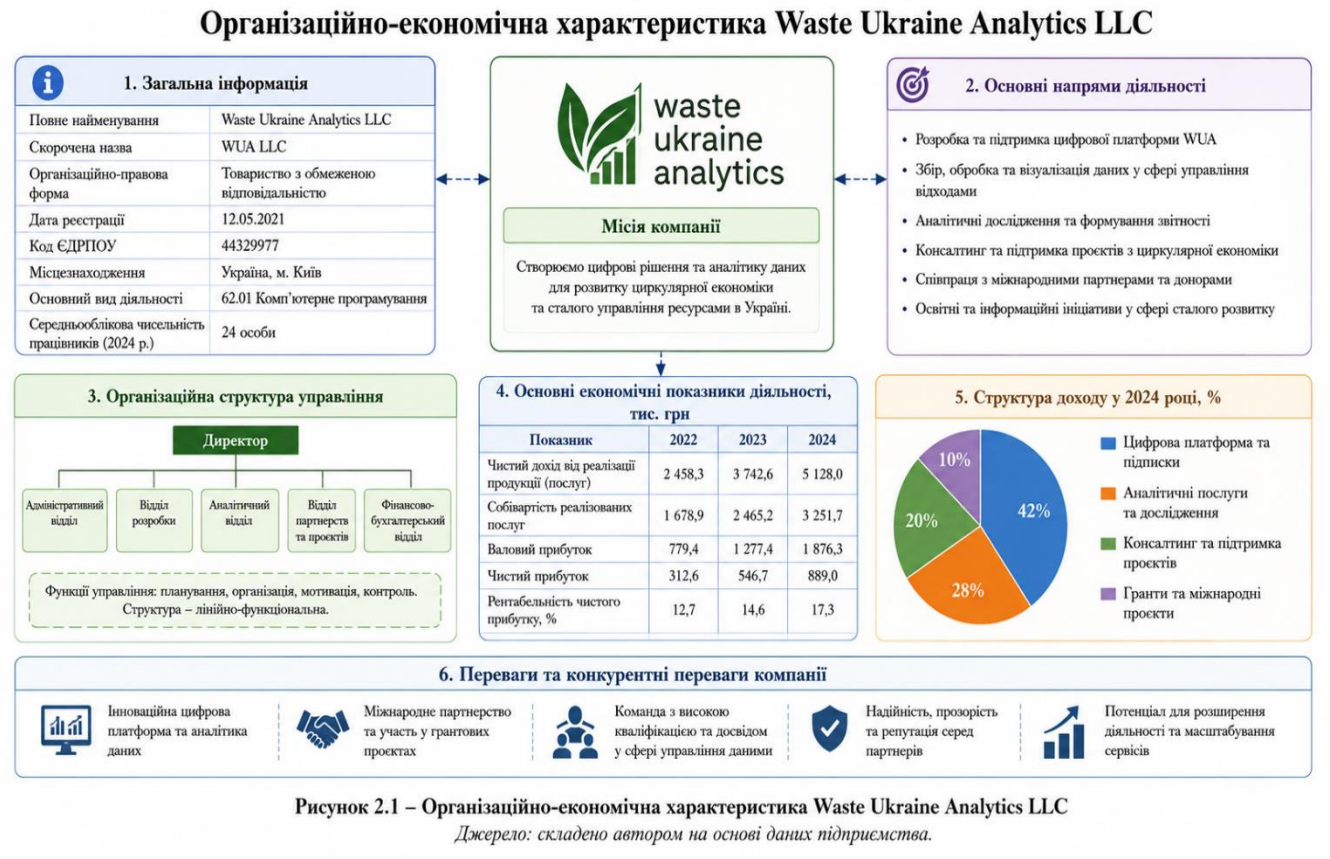

Рисунок 2.1 – Організаційно-економічна характеристика Waste Ukraine Analytics LLC

Джерело: складено автором на основі даних підприємства.

Така структура сприяє ефективному використанню трудових ресурсів та забезпечує належний рівень внутрішнього контролю за здійсненням господарських операцій [21; 29].

Бухгалтерський облік на підприємстві організований відповідно до вимог Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» та національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку. Ведення обліку забезпечує своєчасне формування інформації про господарську діяльність підприємства, контроль за використанням активів і ресурсів, а також підготовку фінансової звітності для внутрішніх і зовнішніх користувачів [2; 21].

Особливе місце в системі бухгалтерського обліку підприємства займає облік валютних операцій. Це пов'язано з отриманням коштів від міжнародних партнерів, оплатою послуг іноземних постачальників, участю у міжнародних проєктах та проведенням розрахунків у євро й інших іноземних валютах.

Відповідно виникає необхідність правильного визначення валютного курсу, розрахунку курсових різниць та їх відображення у бухгалтерському обліку і фінансовій звітності [8; 28].

Для оцінки результатів діяльності підприємства доцільно проаналізувати основні фінансово-економічні показники за останні три роки (табл. 2.1).

Таблиця 2.1 - Основні фінансово-економічні показники діяльності Waste Ukraine Analytics LLC за 2023–2025 рр.

Показник	2023	2024	2025	2025 р. до 2023 р., %
Чистий дохід від реалізації послуг, тис. грн	1 845,0	3 276,0	5 128,0	277,9
Собівартість реалізованих послуг, тис. грн	1 235,0	2 084,0	3 295,0	266,8
Валовий прибуток, тис. грн	610,0	1 192,0	1 833,0	300,5
Фінансовий результат до оподаткування, тис. грн	285,0	624,0	1 084,0	380,4
Чистий прибуток, тис. грн	234,0	512,0	889,0	379,9
Активи, тис. грн	1 125,0	1 894,0	2 867,0	254,8
Власний капітал, тис. грн	760,0	1 272,0	2 161,0	284,3
Поточні зобов'язання, тис. грн	365,0	622,0	706,0	193,4
Середньооблікова чисельність працівників, осіб	4	6	8	200,0
Рентабельність діяльності, %	12,7	15,6	17,3	+4,6 в.п.

Джерело: складено автором на основі умовних даних Waste Ukraine Analytics LLC.

Аналіз даних таблиці 2.1 свідчить про позитивну динаміку розвитку підприємства протягом досліджуваного періоду. Зокрема, чистий дохід від реалізації послуг у 2025 році порівняно з 2023 роком зріс на 177,9 % і склав 5 128,0 тис. грн. Одночасно збільшився валовий прибуток підприємства з 610,0 тис. грн до 1 833,0 тис. грн, що свідчить про підвищення ефективності господарської діяльності.

Позитивною тенденцією є також зростання чистого прибутку підприємства з 234,0 тис. грн у 2023 році до 889,0 тис. грн у 2025 році. Збільшення власного капіталу та активів свідчить про зміцнення фінансової стійкості підприємства та розширення масштабів його діяльності. Водночас спостерігається зростання чисельності персоналу, що пов'язано з розширенням напрямів діяльності та реалізацією нових міжнародних проєктів.

Таким чином, проведений аналіз свідчить, що Waste Ukraine Analytics LLC є фінансово стабільним підприємством із позитивною динамікою розвитку та активною участю у міжнародних проєктах. Наявність зовнішньоекономічних зв'язків і валютних розрахунків обумовлює необхідність належної організації

бухгалтерського обліку валютних операцій, що є предметом подальшого дослідження у роботі.

Важливим активом підприємства є цифрова платформа WUA (Waste Ukraine Analytics), яка поєднує функції збору, аналізу та візуалізації даних у сфері управління відходами та циркулярної економіки (рис.2.2).

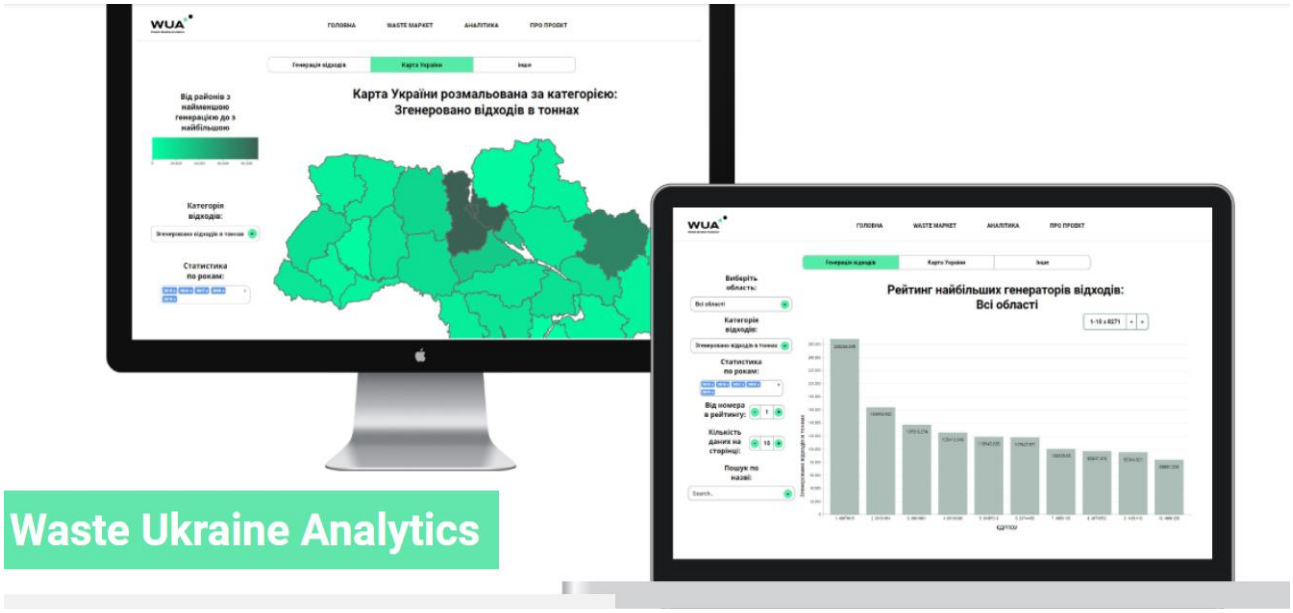

Рис. 2.2. – Головна сторінка цифрової платформи WUA (Waste Ukraine Analytics)
Джерело: сформовано автором на основі цифрової платформи WUA [28].

Платформа дозволяє формувати аналітичні звіти, інтерактивні карти, інформаційні панелі (дашборди) та забезпечує підтримку прийняття рішень на рівні громад, регіонів і держави. Використання цифрової платформи WUA сприяє підвищенню прозорості інформації про матеріальні потоки та розвитку цифрових інструментів управління ресурсами.

2.2. Організація та методика обліку валютних операцій у Waste Ukraine Analytics LLC

В умовах активізації міжнародного співробітництва та участі українських підприємств у міжнародних проєктах особливого значення набуває організація бухгалтерського обліку валютних операцій. Для підприємств, які здійснюють зовнішньоекономічну діяльність, валютні операції є невід'ємною складовою фінансово-господарської діяльності, оскільки забезпечують проведення розрахунків із зарубіжними партнерами, отримання міжнародного фінансування

та виконання договірних зобов'язань перед нерезидентами [3; 8; 20].

Для WUA LLC валютні операції мають важливе значення у зв'язку з реалізацією міжнародних проєктів, співпрацею з європейськими партнерами та участю у програмах міжнародної технічної допомоги. Підприємство отримує кошти від іноземних замовників та грантодавців, здійснює оплату послуг нерезидентів, а також проводить операції з купівлі та продажу іноземної валюти. У зв'язку з цим належна організація бухгалтерського обліку валютних операцій є важливою передумовою забезпечення достовірності фінансової звітності та ефективного управління фінансовими ресурсами [21; 28].

Організація бухгалтерського обліку валютних операцій на підприємстві здійснюється відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», Закону України «Про валюту і валютні операції», НП(С)БО 21 «Вплив змін валютних курсів», а також внутрішніх положень щодо організації бухгалтерського обліку і облікової політики [2; 3; 8; 29].

Для здійснення міжнародних розрахунків підприємство використовує поточні рахунки в іноземній валюті, відкриті в уповноважених банківських установах України. Облік коштів на валютних рахунках ведеться на рахунку 312 «Поточні рахунки в іноземній валюті». За дебетом рахунка відображається надходження валютних коштів, а за кредитом – їх використання для здійснення платежів, продажу валюти або інших господарських операцій [10; 11].

Особливістю діяльності підприємства є отримання фінансування від міжнародних партнерів та грантодавців у євро. Після надходження коштів на валютний рахунок здійснюється їх відображення у бухгалтерському обліку шляхом перерахунку в національну валюту за офіційним курсом Національного банку України на дату здійснення операції. Такий порядок відповідає вимогам НП(С)БО 21 щодо первісного визнання операцій в іноземній валюті [8; 28].

Особливості діяльності Waste Ukraine Analytics LLC зумовлюють необхідність здійснення різноманітних валютних операцій, пов’язаних із міжнародним співробітництвом, участю у грантових програмах, наданням послуг іноземним замовникам та взаємодією з міжнародними партнерами. У

процесі господарської діяльності підприємство регулярно проводить розрахунки в іноземній валюті, що потребує належного документального оформлення та своєчасного відображення в системі бухгалтерського обліку.

Валютні операції підприємства охоплюють як операції з руху грошових коштів на валютних рахунках, так і операції, пов'язані з виникненням та погашенням дебіторської і кредиторської заборгованості в іноземній валюті. Крім того, специфіка діяльності компанії передбачає залучення грантового фінансування від міжнародних організацій та реалізацію проєктів за участю іноземних партнерів, що також супроводжується здійсненням валютних розрахунків та необхідністю обліку курсових різниць.

Важливе значення для організації обліку валютних операцій має правильне оформлення первинних документів. Саме первинні документи виступають підставою для відображення господарських операцій на рахунках бухгалтерського обліку та забезпечують документальне підтвердження здійснених розрахунків. До таких документів належать банківські виписки, платіжні інструкції, грантові угоди, бухгалтерські довідки та інші документи, що підтверджують факт здійснення валютної операції.

В. О. Онищенко, М. І. Бондар та В. В. Дубовая зазначають, що операції в іноземній валюті є невід'ємною складовою міжнародної господарської діяльності підприємств, а їх правильне відображення в системі бухгалтерського обліку забезпечує достовірність інформації про результати зовнішньоекономічної діяльності та фінансовий стан суб'єкта господарювання [19]. Система бухгалтерського обліку підприємства забезпечує відображення кожної валютної операції відповідно до вимог чинного законодавства та положень НП(С)БО 21 «Вплив змін валютних курсів». Узагальнення основних валютних операцій, характерних для діяльності Waste Ukraine Analytics LLC, наведено в таблиці 2.2.

Таблиця 2.2 - Основні валютні операції Waste Ukraine Analytics LLC

Господарська операція	Первинний документ	Рахунки бухгалтерського обліку
Надходження коштів від міжнародного партнера	Банківська виписка	Дт 312 Кт 362

Продовження таблиці 2.2

1	2	3
Надходження грантового фінансування	Банківська виписка, грантова угода	Дт 312 Кт 484
Оплата послуг іноземного постачальника	Платіжна інструкція	Дт 632 Кт 312
Купівля іноземної валюти	Заява на купівлю валюти	Дт 312 Кт 311
Продаж іноземної валюти	Банківська виписка	Дт 311 Кт 312
Визнання курсових різниць	Бухгалтерська довідка	Дт 714, 945

Джерело: складено автором на основі НП(С)БО 21, Плану рахунків бухгалтерського обліку та матеріалів діяльності підприємства [8; 10; 11; 28].

Аналіз даних таблиці 2.2 свідчить, що валютні операції займають важливе місце у господарській діяльності Waste Ukraine Analytics LLC та безпосередньо пов’язані з реалізацією міжнародних проєктів, наданням послуг іноземним контрагентам і залученням фінансування від міжнародних партнерів. Найбільшу частку становлять операції з надходження валютних коштів, здійснення міжнародних розрахунків та проведення операцій купівлі й продажу іноземної валюти.

Особливістю діяльності підприємства є наявність операцій із залучення та використання грантового фінансування, які відображаються з використанням рахунку 484 «Інші кошти цільового фінансування і цільових надходжень». Отримання грантових коштів від міжнародних організацій та партнерів є важливим джерелом фінансування діяльності підприємства, особливо в частині реалізації проєктів, спрямованих на розвиток цифрових технологій, циркулярної економіки та впровадження інноваційних рішень. Такі операції потребують не лише належного документального оформлення, а й забезпечення постійного контролю за цільовим використанням отриманих коштів відповідно до умов грантових угод, бюджетів проєктів та вимог донорських організацій. Важливим завданням бухгалтерського обліку є забезпечення прозорості руху грантових коштів та формування достовірної інформації щодо їх використання у фінансовій звітності підприємства.

Водночас важливе місце в системі бухгалтерського обліку підприємства займають операції з визначення та відображення курсових різниць. Оскільки Waste Ukraine Analytics LLC здійснює значну кількість розрахунків в іноземній

валюті та співпрацює з міжнародними партнерами, зміни валютних курсів можуть суттєво впливати на величину активів, зобов'язань, доходів, витрат і фінансових результатів діяльності. Найбільший вплив курсові коливання справляють на залишки коштів на валютних рахунках, дебіторську заборгованість за наданими послугами та кредиторську заборгованість перед іноземними контрагентами.

Своєчасне проведення переоцінки монетарних статей відповідно до вимог НП(С)БО 21 є необхідною умовою забезпечення достовірності фінансової звітності підприємства. Правильне визначення позитивних та від'ємних курсових різниць дозволяє об'єктивно оцінити результати зовнішньоекономічної діяльності, своєчасно виявляти валютні ризики та приймати ефективні управлінські рішення щодо управління валютними активами й зобов'язаннями. Таким чином, облік курсових різниць виступає важливим елементом системи фінансового управління підприємством та забезпечує формування якісного інформаційного забезпечення для внутрішніх і зовнішніх користувачів фінансової звітності [8; 20; 21]..

Дослідження показало, що організація обліку валютних операцій на підприємстві базується на використанні стандартних первинних документів та рахунків бухгалтерського обліку, передбачених чинним законодавством України. Це забезпечує належний рівень контролю за рухом валютних коштів, розрахунками з іноземними контрагентами та виконанням зобов'язань за міжнародними договорами.

Важливою перевагою діючої системи обліку є її відповідність вимогам національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку та нормативним актам Національного банку України. Використання банківських виписок, платіжних інструкцій, договорів, актів виконаних робіт, грантових угод та бухгалтерських довідок дозволяє забезпечити належне документальне підтвердження всіх господарських операцій, пов'язаних із рухом валютних коштів. Це сприяє підвищенню достовірності облікової інформації та мінімізації ризику виникнення помилок під час формування фінансової звітності.

Аналіз практики ведення обліку на підприємстві свідчить про достатній рівень автоматизації облікових процесів та використання сучасних інформаційних технологій. Застосування систем дистанційного банківського обслуговування, електронного документообігу та спеціалізованого програмного забезпечення забезпечує оперативність обробки інформації про валютні операції та своєчасне відображення їх результатів у бухгалтерському обліку. Це особливо важливо для підприємств, що активно взаємодіють з міжнародними партнерами та реалізують проєкти за участю іноземних організацій.

Разом з тим подальший розвиток зовнішньоекономічної діяльності підприємства може потребувати вдосконалення окремих елементів аналітичного обліку валютних операцій, зокрема щодо деталізації інформації за окремими проєктами, джерелами фінансування та категоріями контрагентів. Це дозволить підвищити ефективність управління валютними потоками та забезпечити більш якісне інформаційне забезпечення процесу прийняття управлінських рішень.

Таким чином, діюча система бухгалтерського обліку валютних операцій у Waste Ukraine Analytics LLC загалом відповідає вимогам чинного законодавства та забезпечує формування достовірної інформації про результати зовнішньоекономічної діяльності підприємства. Водночас подальша цифровізація облікових процесів і розвиток аналітичного обліку можуть стати важливими напрямами підвищення ефективності управління валютними операціями та фінансовими ресурсами підприємства.

Таким чином, система бухгалтерського обліку Waste Ukraine Analytics LLC забезпечує повне та своєчасне відображення валютних операцій, створює інформаційну основу для управління зовнішньоекономічною діяльністю підприємства та сприяє підвищенню ефективності використання фінансових ресурсів у процесі реалізації різних міжнародних проєктів [21; 28]. Підприємство бере участь у реалізації міжнародних проєктів LIFE D2R-GreenUA (Debris to Resource – Green Recovery of Ukraine) та FutureProofTextiles (FPT), що фінансуються за підтримки Європейського Союзу.

Проведене дослідження дозволило встановити, що організація обліку валютних операцій на підприємстві загалом відповідає вимогам чинного законодавства України та забезпечує належний рівень контролю за рухом валютних коштів і розрахунками з іноземними контрагентами. Використання сучасних інформаційних технологій та електронних платіжних інструментів сприяє оперативності обробки облікової інформації, підвищує якість внутрішнього контролю та забезпечує своєчасне формування фінансової звітності.

Водночас зростання обсягів міжнародного співробітництва, участь у грантових програмах та реалізація проєктів за участю іноземних партнерів обумовлюють необхідність постійного вдосконалення системи бухгалтерського обліку валютних операцій. Особливої уваги потребують питання управління валютними ризиками, автоматизації процесів обліку та розширення можливостей аналітичного обліку за окремими проєктами, джерелами фінансування та категоріями контрагентів.

Отже, належна організація бухгалтерського обліку валютних операцій є важливим чинником забезпечення фінансової стійкості підприємства, підвищення ефективності його зовнішньоекономічної діяльності та формування достовірної інформації для прийняття управлінських рішень. В умовах цифровізації економіки та розвитку міжнародного співробітництва роль якісного облікового забезпечення валютних операцій буде й надалі зростати, що обумовлює необхідність постійного вдосконалення методики та організації їх бухгалтерського обліку.

Документальне оформлення валютних операцій здійснюється за допомогою зовнішньоекономічних контрактів, інвойсів, банківських виписок, SWIFT-повідомлень, платіжних інструкцій, бухгалтерських довідок та інших документів, які підтверджують факт здійснення господарської операції. Всі документи підлягають перевірці та систематизації відповідно до вимог внутрішнього документообігу підприємства [2; 21; 23].

Після прийняття заявки банк здійснює продаж іноземної валюти на міжбанківському валютному ринку та зараховує гривневий еквівалент реалізованої валюти на поточний рахунок підприємства. При цьому сума гривневих коштів, отриманих від продажу валюти, визначається виходячи з фактичного курсу продажу, встановленого банком на дату проведення операції. Одночасно з валютного рахунку підприємства списується відповідна сума іноземної валюти.

Припустимо, що 5 000 євро було реалізовано за курсом 48,20 грн/євро. У результаті продажу на поточний рахунок підприємства надійшли кошти в сумі 241 000 грн (5 000 × 48,20). У бухгалтерському обліку операція відображається записом:

Дт 311 «Поточні рахунки в національній валюті» – Кт 312 «Поточні рахунки в іноземній валюті» – 241 000 грн.

Якщо балансова вартість реалізованої валюти відрізняється від суми коштів, отриманих від її продажу, виникає курсова різниця або фінансовий результат від продажу валюти. Наприклад, якщо на дату продажу облікова вартість 5 000 євро становила 238 500 грн, то підприємство отримує позитивний фінансовий результат у сумі 2 500 грн (241 000 – 238 500).

У такому випадку додатково відображається дохід від операційної курсової різниці:

Дт 312 – Кт 714 «Дохід від операційної курсової різниці» – 2 500 грн.

Підставою для відображення зазначених операцій у бухгалтерському обліку є банківська виписка, меморіальний ордер банку та бухгалтерська довідка щодо розрахунку курсових різниць. Застосування таких документів забезпечує належне документальне підтвердження операцій та дотримання принципу достовірності бухгалтерського обліку.

Таким чином, операції з продажу іноземної валюти є одним із найбільш поширених видів валютних операцій у діяльності Waste Ukraine Analytics LLC, а правильність їх відображення в бухгалтерському обліку має важливе значення

для формування достовірної інформації про рух грошових коштів та фінансові результати підприємства.

Після здійснення продажу валюти банком гривневий еквівалент коштів зараховується на поточний рахунок підприємства у національній валюті. У бухгалтерському обліку така операція може бути відображена наступними проведеннями:

Таблиця 2.3 - Відображення продажу іноземної валюти

№	Зміст господарської операції	Дебет	Кредит
1	Перераховано валюту банку для продажу	334	312
2	Зараховано гривневі кошти від продажу валюти	311	334
3	Відображено дохід від продажу валюти (за наявності)	334	711
4	Відображено витрати від продажу валюти (за наявності)	942	334

Джерело: складено автором на основі НП(С)БО 21, Плану рахунків бухгалтерського обліку та Інструкції про його застосування [8; 10; 11].

Іншою поширеною операцією є надходження коштів від міжнародних партнерів за виконані роботи та надані послуги. Наприклад, на валютний рахунок підприємства надійшло 10 000 євро за виконання аналітичних робіт у межах міжнародного проєкту. Така операція відображається записом:

Дт 312 «Поточні рахунки в іноземній валюті»

Кт 362 «Розрахунки з іноземними покупцями».

Крім того, підприємство здійснює розрахунки з нерезидентами за придбання програмного забезпечення, хмарних сервісів, цифрових інструментів та консультаційних послуг. Наприклад, при оплаті рахунку іноземного постачальника на суму 2 500 євро здійснюється проведення:

Дт 632 «Розрахунки з іноземними постачальниками»

Кт 312 «Поточні рахунки в іноземній валюті».

Значну увагу в системі бухгалтерського обліку підприємства приділяють визначенню курсових різниць. Відповідно до вимог НП(С)БО 21 на дату балансу та на дату здійснення розрахунків монетарні статті в іноземній валюті підлягають перерахунку за офіційним курсом Національного банку України. У результаті такого перерахунку виникають позитивні або від'ємні курсові різниці.

Наприклад, у разі зростання курсу євро на дату балансу підприємство визнає позитивну курсову різницю:

Дт 312 «Поточні рахунки в іноземній валюті»

Кт 714 «Дохід від операційної курсової різниці».

У випадку зниження валютного курсу визнаються втрати від операційної курсової різниці:

Дт 945 «Втрати від операційної курсової різниці»

Дт 312 «Поточні рахунки в іноземній валюті»

Для узагальнення інформації щодо здійснених валютних операцій на підприємстві формується журнал господарських операцій.

Таблиця 2.4 - Фрагмент журналу господарських операцій з обліку валютних операцій

№	Зміст господарської операції	Дебет	Кредит	Сума, грн
1	Надійшли кошти від міжнародного партнера	312	362	420 000
2	Подано валюту на продаж банку	334	312	205 000
3	Зараховано гривневі кошти від продажу валюти	311	334	208 500
4	Оплачено послуги нерезидента	632	312	97 000
5	Визнано позитивну курсову різницю	312	714	4 800
6	Визнано від'ємну курсову різницю	945	312	2 300

Джерело: складено автором на основі матеріалів діяльності підприємства та нормативних документів [8; 10; 11; 28].

Важливим напрямом удосконалення організації бухгалтерського обліку валютних операцій на підприємстві є використання сучасних цифрових технологій та програмних продуктів. Автоматизація облікових процесів дозволяє оперативно здійснювати перерахунок валютних операцій, формувати бухгалтерські проведення, контролювати стан розрахунків із контрагентами та забезпечувати своєчасне формування фінансової звітності [17; 21].

Таким чином, організація бухгалтерського обліку валютних операцій у Waste Ukraine Analytics LLC забезпечує своєчасне та достовірне відображення зовнішньоекономічних операцій у системі бухгалтерського обліку. Особливостями діяльності підприємства є значна частка міжнародних

розрахунків, участь у грантових програмах та використання іноземної валюти як інструменту фінансування міжнародних проєктів, що обумовлює необхідність постійного контролю за валютними операціями та курсовими різницями

2.3. Облік курсових різниць та їх вплив на фінансові результати діяльності Waste Ukraine Analytics LLC

У процесі здійснення зовнішньоекономічної діяльності підприємства, які проводять розрахунки в іноземній валюті, стикаються з впливом змін валютних курсів. Коливання офіційного курсу гривні до іноземних валют призводить до виникнення курсових різниць, які безпосередньо впливають на фінансові результати діяльності підприємства. Для Waste Ukraine Analytics LLC, яке здійснює розрахунки з міжнародними партнерами та бере участь у проєктах, що фінансуються в євро, питання обліку курсових різниць є особливо актуальним.

Відповідно до НП(С)БО 21 «Вплив змін валютних курсів» курсова різниця являє собою різницю між оцінками однакової кількості одиниць іноземної валюти за різних валютних курсів [8]. Курсові різниці виникають у результаті перерахунку монетарних статей балансу на дату здійснення господарської операції, дату балансу або дату проведення розрахунків.

До монетарних статей, які найбільш часто використовуються в діяльності Waste Ukraine Analytics LLC, належать:

- кошти на поточних рахунках в іноземній валюті;
- дебіторська заборгованість іноземних контрагентів;
- кредиторська заборгованість перед нерезидентами;
- інші валютні активи та зобов'язання.

Відображення курсових різниць у бухгалтерському обліку здійснюється з використанням рахунків 714 «Дохід від операційної курсової різниці» та 945 «Втрати від операційної курсової різниці» [8; 10; 11].

Одним із найбільш важливих аспектів бухгалтерського обліку валютних операцій є правильне визначення та відображення курсових різниць. Їх виникнення обумовлене постійною зміною офіційного курсу гривні щодо іноземних валют, що безпосередньо впливає на оцінку валютних активів та

зобов’язань підприємства. Для підприємств, які активно здійснюють зовнішньоекономічну діяльність, курсові різниці є невід'ємним елементом фінансово-господарської діяльності та можуть суттєво впливати на фінансові результати звітного періоду.

У діяльності Waste Ukraine Analytics LLC курсові різниці виникають переважно за операціями з валютними коштами на банківських рахунках та розрахунками з іноземними контрагентами. Згідно з вимогами НП(С)БО 21 перерахунку підлягають монетарні статті балансу, виражені в іноземній валюті. Результатом такого перерахунку є виникнення позитивних або від’ємних курсових різниць, які відповідно відображаються у складі доходів або витрат підприємства.

Своєчасне визначення курсових різниць має важливе значення для забезпечення достовірності фінансової звітності, оскільки дозволяє відобразити реальний вплив змін валютного курсу на фінансовий стан підприємства. Водночас правильність бухгалтерських проведень забезпечує формування об’єктивної інформації про фінансові результати та створює основу для прийняття ефективних управлінських рішень щодо управління валютними ризиками.

Для узагальнення порядку відображення курсових різниць у бухгалтерському обліку доцільно розглянути типові бухгалтерські проведення, наведені в таблиці 2.5.

Таблиця 2.5 - Порядок відображення курсових різниць у бухгалтерському обліку

Господарська ситуація	Дебет	Кредит
Зростання курсу іноземної валюти за валютними коштами	312	714
Зростання курсу іноземної валюти за дебіторською заборгованістю	362	714
Зниження курсу іноземної валюти за валютними коштами	945	312
Зниження курсу іноземної валюти за дебіторською заборгованістю	945	362
Списання доходів від курсових різниць на фінансовий результат	714	791
Списання витрат від курсових різниць на фінансовий результат	791	945

Джерело: складено автором на основі НП(С)БО 21, Плану рахунків бухгалтерського обліку та Інструкції про його застосування [8; 10; 11].

Дані таблиці 2.5 свідчать, що порядок відображення курсових різниць у бухгалтерському обліку ґрунтується на принципі визнання результатів зміни

валютного курсу через доходи або витрати підприємства. Позитивні курсові різниці відображаються за кредитом рахунку 714 «Дохід від операційної курсової різниці», тоді як від'ємні визнаються витратами через рахунок 945 «Втрати від операційної курсової різниці». Наприкінці звітного періоду відповідні суми списуються на рахунок 791 «Результат операційної діяльності», формуючи фінансовий результат підприємства.

Проведений аналіз показує, що найбільший вплив на формування курсових різниць мають залишки коштів на валютних рахунках та дебіторська заборгованість, виражена в іноземній валюті. Саме ці об'єкти обліку найбільш чутливі до змін валютного курсу та потребують регулярної переоцінки на дату балансу та дату здійснення господарських операцій.

Для Waste Ukraine Analytics LLC правильне визначення курсових різниць має особливе значення у зв'язку з активною участю підприємства в міжнародних проєктах та здійсненням розрахунків з іноземними партнерами. Помилки при визначенні курсових різниць можуть призвести до викривлення показників фінансової звітності, неправильного визначення фінансових результатів та прийняття неефективних управлінських рішень.

Отже, облік курсових різниць є важливою складовою системи бухгалтерського обліку валютних операцій та забезпечує відображення впливу валютних ризиків на діяльність підприємства. Своєчасне проведення переоцінки монетарних статей і правильне відображення її результатів у бухгалтерському обліку сприяє підвищенню достовірності фінансової звітності та ефективності управління зовнішньоекономічною діяльністю підприємства.

Для прикладу розглянемо ситуацію, коли на валютному рахунку підприємства обліковується 15 000 євро. На дату попереднього балансу курс НБУ становив 45,50 грн/євро, а на поточну дату балансу – 47,20 грн/євро.

Розрахунок курсової різниці:

15 000 × (47,20 – 45,50) = 25 500 грн.

Оскільки курс зріс, підприємство отримує позитивну курсову різницю, яка відображається проведенням:

Дт 312 «Поточні рахунки в іноземній валюті»

Кт 714 «Дохід від операційної курсової різниці» – 25 500 грн.

У випадку зниження курсу іноземної валюти виникають витрати від курсових різниць, які зменшують фінансовий результат підприємства.

Для оцінки впливу курсових різниць на результати діяльності підприємства наведемо умовні дані за 2023–2025 роки.

Таблиця 2.6 - Вплив курсових різниць на фінансовий результат Waste Ukraine Analytics LLC

Показник	2023	2024	2025
Дохід від курсових різниць, тис. грн	18,5	32,4	46,7
Втрати від курсових різниць, тис. грн	9,8	15,6	21,3
Чистий результат від курсових різниць, тис. грн	8,7	16,8	25,4
Частка у чистому прибутку, %	3,7	3,3	2,9

Джерело: складено автором на основі даних підприємства.

З аналізу наведених даних видно, що курсові різниці мають позитивний вплив на фінансовий результат підприємства. Водночас їх величина залежить від динаміки валютного курсу та обсягів валютних активів і зобов'язань. Для підприємства, яке активно працює з міжнародними партнерами, курсові різниці можуть бути як додатковим джерелом доходу, так і фактором фінансових ризиків (рис. 2.3).

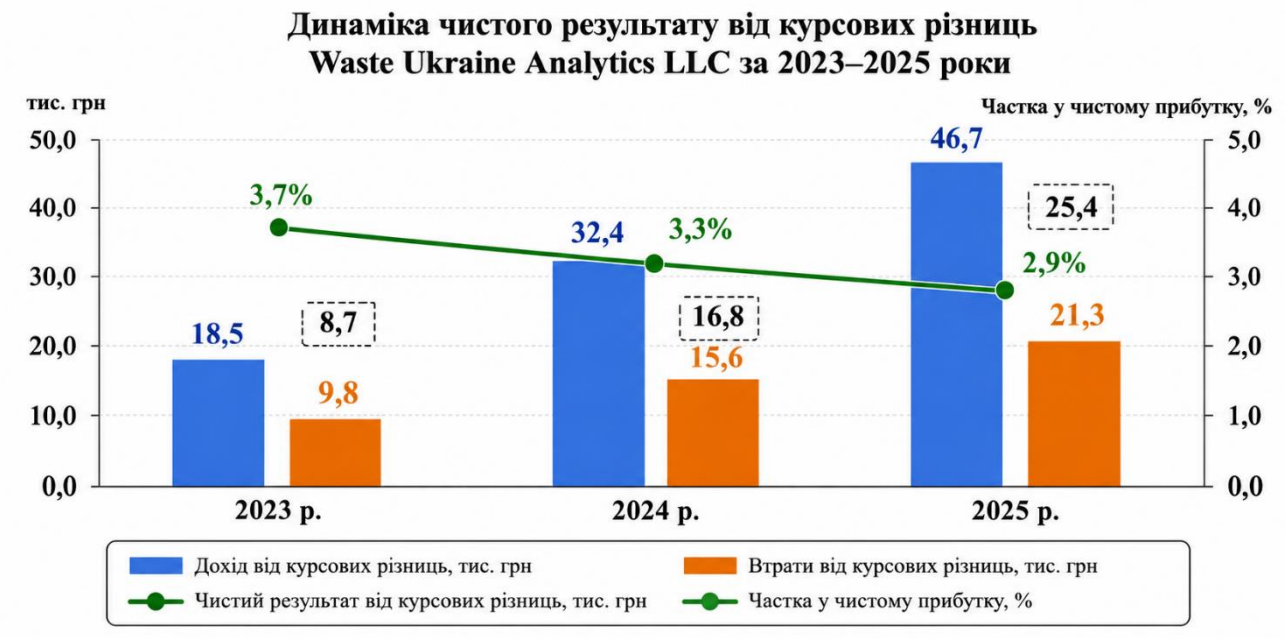

Рис. 2.3. – Динаміка зміни чистого результату від курсових різниць Waste Ukraine Analytics LLC за 2023–2025 роки

Джерело: складено автором на основі розрахунків за даними табл. 2.6.

Дані рисунка 2.2 свідчать про стійку тенденцію до зростання чистого результату від курсових різниць у діяльності Waste Ukraine Analytics LLC протягом 2023–2025 років. Зокрема, у 2023 році чистий результат від курсових різниць становив 8,7 тис. грн, у 2024 році збільшився до 16,8 тис. грн, а у 2025 році досяг 25,4 тис. грн. Загалом за досліджуваний період його величина зросла майже у 2,9 раза.

Позитивна динаміка пояснюється збільшенням обсягів зовнішньоекономічних операцій підприємства, зростанням надходжень коштів від міжнародних партнерів та реалізацією проєктів, фінансування яких здійснюється в іноземній валюті. Крім того, суттєвий вплив на формування результату від курсових різниць мали коливання офіційного курсу гривні щодо євро, що призвело до виникнення додаткових доходів від переоцінки валютних активів.

Отримані результати свідчать, що курсові різниці є важливим чинником формування фінансових результатів підприємства та потребують постійного моніторингу з боку бухгалтерської служби. Правильне визначення та своєчасне відображення курсових різниць забезпечує достовірність фінансової звітності та підвищує якість управління валютними ризиками в умовах здійснення зовнішньоекономічної діяльності.

У зв'язку з цим важливим завданням бухгалтерської служби є постійний моніторинг валютних ризиків, своєчасне визначення курсових різниць та їх коректне відображення у фінансовій звітності. Використання сучасних цифрових інструментів обліку та автоматизованих систем дозволяє мінімізувати ризик помилок і забезпечити достовірність інформації про результати зовнішньоекономічної діяльності підприємства.

Таким чином, курсові різниці є важливим елементом системи бухгалтерського обліку валютних операцій та суттєво впливають на формування фінансових результатів Waste Ukraine Analytics LLC. Правильна організація їх

обліку сприяє підвищенню якості фінансової інформації та ефективності управління валютними ризиками підприємства.

2.4. Відображення валютних операцій у фінансовій звітності Waste Ukraine Analytics LLC

У сучасних умовах здійснення зовнішньоекономічної діяльності важливого значення набуває достовірне відображення валютних операцій у фінансовій звітності підприємства. Саме фінансова звітність забезпечує користувачів інформацією про наявність валютних активів, валютних зобов'язань, результати здійснення валютних операцій та вплив курсових різниць на фінансовий стан підприємства [4; 8; 15].

Відображення валютних операцій у фінансовій звітності Waste Ukraine Analytics LLC здійснюється відповідно до вимог Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» та НП(С)БО 21 «Вплив змін валютних курсів» [2; 4; 8].

Інформація про валютні операції підприємства знаходить своє відображення насамперед у Балансі (Звіті про фінансовий стан). До статей балансу, які можуть містити інформацію про валютні активи та зобов'язання підприємства, належать:

- грошові кошти та їх еквіваленти;
- дебіторська заборгованість за товари, роботи та послуги;
- інша поточна дебіторська заборгованість;
- поточні зобов'язання за розрахунками з постачальниками та підрядниками;
- інші поточні зобов'язання [4; 8; 15].

М.І. Бондар підкреслює, що фінансова звітність виконує інформаційну функцію та забезпечує користувачів узагальненими даними про активи, зобов'язання, власний капітал і результати діяльності підприємства [15].

Для узагальнення інформації щодо відображення валютних операцій у фінансовій звітності доцільно навести таблицю 2.7.

Таблиця 2.7 - Відображення валютних операцій у фінансовій звітності Waste Ukraine Analytics LLC

Господарська операція	Форма звітності	Стаття звітності
Залишок коштів на валютному рахунку	Баланс	Грошові кошти та їх еквіваленти
Дебіторська заборгованість нерезидентів	Баланс	Дебіторська заборгованість
Кредиторська заборгованість перед нерезидентами	Баланс	Поточні зобов'язання
Дохід від курсових різниць	Звіт про фінансові результати	Інші операційні доходи
Втрати від курсових різниць	Звіт про фінансові результати	Інші операційні витрати
Рух валютних коштів	Звіт про рух грошових коштів	Рух коштів від операційної діяльності

Джерело: складено автором на основі НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», НП(С)БО 21 «Вплив змін валютних курсів» та навчальних матеріалів з фінансової звітності [4; 8].

Крім Балансу, валютні операції відображаються у Звіті про фінансові результати (Звіті про сукупний дохід). Позитивні курсові різниці збільшують доходи підприємства, тоді як від'ємні курсові різниці формують додаткові витрати. У результаті вони безпосередньо впливають на показник чистого прибутку підприємства [4; 8; 15].

Завершальним етапом бухгалтерського обліку валютних операцій є їх відображення у фінансовій звітності підприємства. Саме фінансова звітність виступає основним джерелом інформації для внутрішніх та зовнішніх користувачів щодо результатів діяльності підприємства, його фінансового стану та ефективності використання ресурсів. Усі господарські операції, пов’язані з рухом валютних коштів, розрахунками з нерезидентами та виникненням курсових різниць, після відображення на рахунках бухгалтерського обліку узагальнюються у відповідних формах фінансової звітності.

Особливість відображення валютних операцій у фінансовій звітності полягає в тому, що їх вплив проявляється не лише через показники активів і зобов’язань, а й через формування доходів, витрат та фінансових результатів підприємства. Позитивні та від’ємні курсові різниці відображаються у складі

інших операційних доходів або витрат та безпосередньо впливають на величину прибутку звітного періоду. Таким чином, зміна валютного курсу може впливати на фінансові результати навіть за відсутності змін у масштабах основної діяльності підприємства.

Для підприємств, що здійснюють зовнішньоекономічну діяльність, аналіз впливу валютних операцій на фінансові результати має важливе управлінське значення. Це дозволяє оцінити рівень валютних ризиків, ефективність управління валютними активами та результативність міжнародної співпраці. З метою ілюстрації відображення результатів валютних операцій у фінансовій звітності доцільно розглянути умовний фрагмент Звіту про фінансові результати Waste Ukraine Analytics LLC, наведений у таблиці 2.8.

Таблиця 2.8 - Фрагмент Звіту про фінансові результати Waste Ukraine Analytics LLC за 2025 рік

Показник	Сума, тис. грн
Чистий дохід від реалізації послуг	5 128,0
Інші операційні доходи (у т.ч. курсові різниці)	46,7
Інші операційні витрати (у т.ч. курсові різниці)	21,3
Прибуток до оподаткування	1 084,0
Чистий прибуток	889,0

Джерело: складено автором на основі умовних даних підприємства.

Дані таблиці 2.8 свідчать про те, що валютні операції та пов’язані з ними курсові різниці мають безпосередній вплив на фінансові результати діяльності підприємства. Хоча основним джерелом доходів Waste Ukraine Analytics LLC залишається надання інформаційно-аналітичних послуг, результати переоцінки валютних активів та зобов’язань також формують певну частину доходів і витрат звітного періоду.

Аналіз наведених показників показує, що позитивні курсові різниці перевищують від’ємні, що позитивно впливає на фінансовий результат підприємства. Відображення курсових різниць у складі інших операційних доходів та витрат забезпечує дотримання принципу повного висвітлення

інформації та дозволяє користувачам фінансової звітності оцінити вплив валютних коливань на результати діяльності підприємства.

Важливо зазначити, що для підприємств, які активно співпрацюють з іноземними партнерами та отримують фінансування в іноземній валюті, частка курсових різниць у структурі доходів і витрат може суттєво зростати. У таких умовах особливого значення набуває якість організації бухгалтерського обліку валютних операцій та своєчасність проведення переоцінки монетарних статей балансу.

Проведене дослідження підтверджує, що система бухгалтерського обліку Waste Ukraine Analytics LLC забезпечує належне формування інформації про результати валютних операцій та їх вплив на фінансовий результат підприємства. Це створює необхідні передумови для здійснення фінансового аналізу, оцінки валютних ризиків і прийняття обґрунтованих управлінських рішень щодо подальшого розвитку зовнішньоекономічної діяльності.

Отже, відображення валютних операцій у фінансовій звітності є важливим завершальним етапом облікового процесу, який забезпечує користувачів достовірною інформацією про фінансові наслідки міжнародної діяльності підприємства та ефективність управління його валютними ресурсами.

Особливе значення для підприємств, які здійснюють міжнародні розрахунки, має також Звіт про рух грошових коштів. У ньому відображаються надходження валютних коштів від міжнародних партнерів, грантодавців та замовників, а також платежі на користь нерезидентів. Це дозволяє оцінити масштаби зовнішньоекономічної діяльності підприємства та ефективність використання валютних ресурсів [4; 15; 30].

Для наочності інформаційний рух валютних операцій від первинного документа до фінансової звітності наведено на рисунку 2.4.

Рис. 2.4. – Схема відображення валютних операцій у системі бухгалтерського обліку та фінансової звітності

Джерело: розроблено автором на основі НП(С)БО 21 «Вплив змін валютних курсів», Плану рахунків бухгалтерського обліку та практики діяльності Waste Ukraine Analytics LLC [8; 10; 11; 28].

Таким чином, валютні операції займають важливе місце у системі фінансової звітності Waste Ukraine Analytics LLC. Вони впливають на показники активів, зобов'язань, доходів, витрат та фінансових результатів підприємства. Достовірне відображення валютних операцій у фінансовій звітності забезпечує користувачів необхідною інформацією для прийняття управлінських рішень та оцінки фінансового стану підприємства.

У результаті проведеного дослідження встановлено, що діяльність підприємства характеризується активною участю у міжнародних проєктах, співпрацею з іноземними партнерами та здійсненням розрахунків в іноземній валюті. Це обумовлює необхідність належної організації обліку валютних коштів, розрахунків із нерезидентами та курсових різниць відповідно до вимог чинного законодавства України.

Дослідження методики бухгалтерського обліку валютних операцій показало, що на підприємстві використовуються рахунки бухгалтерського обліку для відображення валютних коштів, дебіторської та кредиторської заборгованості, а також доходів і витрат від курсових різниць. Первинний облік

здійснюється на підставі зовнішньоекономічних контрактів, інвойсів, банківських виписок, платіжних інструкцій та бухгалтерських довідок, що забезпечує документальне підтвердження господарських операцій.

Встановлено, що важливе місце в системі бухгалтерського обліку підприємства займає облік курсових різниць, які виникають унаслідок зміни офіційного курсу іноземної валюти. Проведений аналіз засвідчив, що курсові різниці безпосередньо впливають на формування фінансових результатів підприємства та потребують постійного контролю з боку бухгалтерської служби.

Дослідження особливостей відображення валютних операцій у фінансовій звітності показало, що інформація про валютні активи, зобов'язання, доходи та витрати знаходить своє відображення у Балансі (Звіті про фінансовий стан), Звіті про фінансові результати (Звіті про сукупний дохід) та Звіті про рух грошових коштів. Це забезпечує користувачів фінансової звітності повною та достовірною інформацією про результати зовнішньоекономічної діяльності підприємства.

Таким чином, організація бухгалтерського обліку валютних операцій у Waste Ukraine Analytics LLC загалом відповідає вимогам національного законодавства та забезпечує формування достовірної інформації про валютні операції підприємства. Разом з тим подальший розвиток цифрових технологій, автоматизація облікових процесів та вдосконалення системи внутрішнього контролю створюють додаткові можливості для підвищення ефективності управління валютними ризиками та зовнішньоекономічною діяльністю підприємства.

ВИСНОВКИ

У дипломній роботі досліджено теоретичні, нормативно-правові та практичні аспекти бухгалтерського обліку валютних операцій у зовнішньоекономічній діяльності підприємства на прикладі Waste Ukraine Analytics LLC. Проведене дослідження дозволило сформулювати такі висновки.

Встановлено, що валютні операції є невід'ємною складовою зовнішньоекономічної діяльності підприємств та забезпечують здійснення міжнародних розрахунків, залучення іноземного фінансування, проведення інвестиційних операцій і взаємодію з іноземними контрагентами. В умовах глобалізації економіки та активного розвитку міжнародного співробітництва роль валютних операцій у діяльності підприємств постійно зростає, що обумовлює необхідність їх належного бухгалтерського обліку та контролю.

Дослідження нормативно-правового забезпечення показало, що організація обліку валютних операцій в Україні базується на положеннях Закону України «Про валюту і валютні операції», Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», нормативних актах Національного банку України, НП(С)БО 21 «Вплив змін валютних курсів», а також міжнародних стандартах фінансової звітності. Зазначені нормативні документи формують єдину методологічну основу для здійснення валютних операцій та їх відображення в системі бухгалтерського обліку.

У результаті дослідження встановлено, що методика бухгалтерського обліку валютних операцій передбачає відображення господарських операцій в іноземній валюті шляхом їх перерахунку у гривню за офіційним курсом Національного банку України на дату здійснення операції. Важливим елементом обліку є визначення курсових різниць, які виникають у процесі переоцінки монетарних статей балансу та можуть суттєво впливати на фінансові результати діяльності підприємства.

Проведений аналіз діяльності Waste Ukraine Analytics LLC засвідчив, що підприємство активно розвивається, бере участь у міжнародних проєктах та здійснює значний обсяг операцій із використанням іноземної валюти. Позитивна

динаміка основних фінансово-економічних показників свідчить про зростання масштабів діяльності підприємства, збільшення доходів, прибутку та власного капіталу. Це підтверджує необхідність ефективної організації бухгалтерського обліку валютних операцій як важливого елементу управління фінансовими ресурсами підприємства.

Дослідження організації бухгалтерського обліку валютних операцій на підприємстві показало, що їх облік здійснюється відповідно до вимог чинного законодавства з використанням рахунків бухгалтерського обліку для відображення валютних коштів, розрахунків із нерезидентами та курсових різниць. Документальне оформлення операцій забезпечується за допомогою зовнішньоекономічних контрактів, банківських виписок, інвойсів, платіжних інструкцій та інших первинних документів.

У роботі встановлено, що курсові різниці є важливим фактором формування фінансових результатів підприємства. Проведені розрахунки показали позитивну динаміку чистого результату від курсових різниць протягом досліджуваного періоду, що обумовлено зростанням обсягів міжнародної діяльності підприємства та збільшенням валютних надходжень. Водночас курсові різниці залишаються джерелом валютних ризиків і потребують постійного моніторингу з боку бухгалтерської служби.

Аналіз порядку відображення валютних операцій у фінансовій звітності засвідчив, що інформація про валютні активи, зобов'язання, доходи та витрати знаходить своє відображення у Балансі (Звіті про фінансовий стан), Звіті про фінансові результати (Звіті про сукупний дохід) та Звіті про рух грошових коштів. Це забезпечує користувачів звітності достовірною інформацією щодо фінансового стану підприємства та результатів його зовнішньоекономічної діяльності.

За результатами дослідження обґрунтовано доцільність подальшого вдосконалення системи обліку валютних операцій шляхом розширення використання цифрових технологій, автоматизації облікових процесів, інтеграції бухгалтерських систем із банківськими сервісами та підвищення рівня

внутрішнього контролю за валютними ризиками. Реалізація зазначених заходів сприятиме підвищенню ефективності управління зовнішньоекономічною діяльністю підприємства та забезпечить формування якісної інформаційної бази для прийняття управлінських рішень.

Таким чином, поставлену мету дипломної роботи досягнуто, а визначені завдання виконано. Отримані результати мають практичне значення для вдосконалення організації бухгалтерського обліку валютних операцій у діяльності підприємств, що здійснюють зовнішньоекономічну діяльність, зокрема Waste Ukraine Analytics LLC.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Господарський кодекс України : Закон України від 16.01.2003 № 436-IV. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15 (дата звернення: 31.05.2026).
2. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 № 996-XIV. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14 (дата звернення: 31.05.2026).
3. Закон України «Про валюту і валютні операції» від 21.06.2018 № 2473-VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2473-19 (дата звернення: 31.05.2026).
4. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 № 73. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13 (дата звернення: 31.05.2026).
5. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання» : затв. наказом Міністерства фінансів України від 31.01.2000 № 20.
6. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід» : затв. наказом Міністерства фінансів України від 29.11.1999 № 290.
7. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» : затв. наказом Міністерства фінансів України від 31.12.1999 № 318.
8. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 21 «Вплив змін валютних курсів» : наказ Міністерства фінансів України від 10.08.2000 № 193. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0515-00 (дата звернення: 31.05.2026).
9. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід» : затв. наказом Міністерства фінансів України від 29.11.1999 № 290. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99 (дата звернення: 18.04.2026).
10. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і

організацій : наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999 № 291. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99 (дата звернення: 31.05.2026).

11. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій : наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999 № 291. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0892-99 (дата звернення: 31.05.2026).
12. Положення про здійснення операцій із валютними цінностями : Постанова Правління Національного банку України від 02.01.2019 № 2. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0002500-19 (дата звернення: 31.05.2026).
13. Положення про заходи захисту та визначення порядку здійснення окремих операцій в іноземній валюті : Постанова Правління Національного банку України від 02.01.2019 № 5. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0005500-19 (дата звернення: 31.05.2026).
14. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15 (дата звернення: 31.05.2026).
15. Бондар М. І., Верига Ю. А. Звітність підприємства : підручник. Київ : Центр учбової літератури, 2017. 570 с.
16. Жук В. М. Бухгалтерський облік: шляхи вирішення проблем практики і науки : монографія. Київ : ННЦ «Інститут аграрної економіки», 2012. 454 с.
17. Івахненков С. В. Інформаційні технології в організації бухгалтерського обліку та аудиту : навчальний посібник. Київ : Знання-Прес, 2003. 349 с.
18. Кужельний М. В., Лінник В. Г. Теорія бухгалтерського обліку : підручник. Київ : КНЕУ, 2001. 334 с.
19. Онищенко В. О., Бондар М. І., Дубовая В. В. Облік у зарубіжних країнах : підручник. Київ : Центр учбової літератури, 2018. 565 с.

20. Петренко Н. І. Бухгалтерський облік і контроль операцій з руху пасивів підприємства: проблеми теорії, методології, практики : монографія. Житомир : ЖДТУ, 2012. 544 с.
21. Петрук О. М. Організація бухгалтерського обліку : навчальний посібник. Житомир : ЖДТУ, 2009. 388 с.
22. Пушкар М. С. Теорія і практика бухгалтерського обліку : монографія. Тернопіль : Карт-бланш, 2010. 368 с.
23. Сопко В. В. Бухгалтерський облік : навчальний посібник. Київ : КНЕУ, 2008. 448 с.
24. International Accounting Standard 21 (IAS 21) The Effects of Changes in Foreign Exchange Rates. IFRS Foundation. URL: https://www.ifrs.org/issued-standards/list-of-standards/ias-21-the-effects-of-changes-in-foreign-exchange-rates/ (дата звернення: 10.06.2026).
25. International Financial Reporting Standard 7 (IFRS 7) Financial Instruments: Disclosures. IFRS Foundation. URL: https://www.ifrs.org/issued-standards/list-of-standards/ifrs-7-financial-instruments-disclosures/ (дата звернення: 10.06.2026).
26. International Financial Reporting Standard 9 (IFRS 9) Financial Instruments. IFRS Foundation. URL: https://www.ifrs.org/issued-standards/list-of-standards/ifrs-9-financial-instruments/ (дата звернення: 10.06.2026).
27. Міжнародні стандарти фінансової звітності (офіційний переклад). Київ : Міністерство фінансів України, 2025. 3260 с.
28. Waste Ukraine Analytics (WUA) : цифрова платформа управління даними у сфері циркулярної економіки. URL: https://wua.digital/#/ (дата звернення: 31.05.2026).
29. Методичні рекомендації щодо облікової політики підприємства : затв. наказом Міністерства фінансів України від 27.06.2013 № 635. Дата оновлення: 18.10.2022. URL: https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0635201-13 (дата звернення: 18.04.2026).

30. Звітність підприємств : навч. посіб. / В. П. Пантелеєв, О. А. Юрченко, Г. М. Курило, К. В. Безверхий ; за заг. ред. В. П. Пантелеєва. Київ : ДП «Інформаційно-аналітичне агентство», 2017. 432 с.
31. Василенко А. Злиття і приєднання: податковий та бухгалтерський облік. *Все про бухгалтерський облік.* 2019. С. 12-13. URL: Злиття та приєднання: облік – E-GAZETA "Все про бухгалтерський облік" (дата звернення 20.04.2026).
32. Войнаренко М. П., Радецька Л. П., Овод Л. В. Управлінський облік : підручник. Київ : Центр учбової літератури, 2013. 373 с.
33. Швець В.Г., Бондаренко О.М. Організація обліку курсових різниць на підприємствах України. Інвестиції: практика та досвід. 2024. № 3. С. 39–45.

Додатки

Додаток А

ВИПИСКА
з Єдиного державного реєстру юридичних осіб,
фізичних осіб-підприємців та громадських формувань

ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ
"ВЕЙСТ ЮКРЕЙН АНАЛІТІКС"

Ідентифікаційний код юридичної особи:
43959813

Місцезнаходження юридичної особи:
Україна, 04080, місто Київ, вул.Хвойки Вікентія, будинок 15/15

Дата та номер запису в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань:
25.06.2024, 1000711070003047308

Прізвище, ім'я та по батькові осіб, які мають право вчиняти юридичні дії від імені юридичної особи без довіреності, у тому числі підписувати договори, та наявність обмежень щодо представництва від імені юридичної особи:
МАТУШЕВСЬКИЙ ДМИТРО ГЕОРГІЙОВИЧ, ДИРЕКТОР, 25.06.2024 (обмеження відсутні) - керівник

Відомості, отримані в порядку інформаційної взаємодії між Єдиним державним реєстром юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань та інформаційними системами державних органів:
01.03.2021, ДЕРЖАВНА СЛУЖБА СТАТИСТИКИ УКРАЇНИ, 37507880

01.03.2021, 265621049688, ГОЛОВНЕ УПРАВЛІННЯ ДПС У М.КИЄВІ, ДПІ У ПОДІЛЬСЬКОМУ РАЙОНІ (ПОДІЛЬСЬКИЙ РАЙОН М.КИЄВА), 44116011, (дані про взяття на облік як платника податків)

01.03.2021, 10000001998825, ГОЛОВНЕ УПРАВЛІННЯ ДПС У М.КИЄВІ, ДПІ У ПОДІЛЬСЬКОМУ РАЙОНІ (ПОДІЛЬСЬКИЙ РАЙОН М.КИЄВА), 44116011, (дані про взяття на облік як платника єдиного внеску)

Види економічної діяльності:
62.01 Комп'ютерне програмування (основний)
58.29 Видання іншого програмного забезпечення
62.02 Консультування з питань інформатизації
62.03 Діяльність із керування комп'ютерним устаткованням

Додаток Б

Waste Ukraine Analytics - B2B маркетплейс для компаній в сфері поводження з відходами на основі відкритих даних

Proposal for local communities

- Агрегатор даних про відходи з публічних реєстрів;
- Інструмент для створення обов'язкових наборів відкритих даних згідно постанови КМУ від 21.10.2015 №835 "*Дані про місцезнаходження комунальних контейнерів (за категоріями), контейнерних майданчиків, місць прийому небезпечних відходів, вторинної сировини*" та "*Дані про місцезнаходження комунальних об'єктів управління відходами, їх площі та обсяги надходжень*";
- Проведення інформаційного аудиту наявних у громаді даних;
- Підбір/формування інвестиційних проектів.

Створення та публікація наборів даних буде сприяти цифровому розвитку, цифровій трансформації і цифровізації у сферах охорони навколишнього природного середовища в громаді.

Окрім цього, платформа надасть можливість створити персональний кабінет для відповідальної особи в якому посадовці зможуть:

- знайти детальну інформацію про кожну компанію. За допомогою ЄДР;
- побачити візуалізацію вже наявних статистичних даних про відходи (за типом, періодом часу, регіоном, компанією тощо);
- отримати тенденції, рекомендації та прогнози.

Також варто зазначити, що за допомогою платформи місцеві компанії-генератори, переробники зможуть:

- розмістити заявку на переробку/утилізацію певного типу вторинної сировини (відходів);
- шукати довідкову інформацію про компанії (наявність ліцензій і їх актуальність, виробничі потужності тощо), певний тип ресурсу в розрізі регіону;
- отримати прогноз на основі історичних даних та рекомендації щодо збільшення відсотку переробки.

Команда проекту активно співпрацює з розробниками готових рішень для органів місцевого самоврядування.

Пакет послуг для однієї громади коштує 20 000 грн / рік, що включає:

- річну підписку на платформу Waste Ukraine Analytics – 15 000 грн / рік;
- проведення інформаційного аудиту – 5 000 грн.

Додаток В

КОМЕРЦІЙНА ПРОПОЗИЦІЯ ДЛЯ ГРОМАД

ЦИРКУЛЯРНА ТРАНСФОРМАЦІЯ ЧЕРЕЗ ОСВІТУ ТА ЦИФРОВУ ЕКОСИСТЕМУ

Сприяння громадам у переході до циркулярної економіки шляхом навчання відповідальних осіб, сертифікації громади та підключення до цифрових сервісів управління відходами.

ОСВІТНЯ СКЛАДОВА (АКАДЕМІЯ ДОВІРИ EOTU INC.)

1. Від кожної громади визначаються відповідальні за циркулярну трансформацію;
2. Слухачі проходять онлайн-курс «Циркулярна економіка для громад»;
3. курс охоплює практичні знання з управління ресурсами, відходами та інтеграції подвійного переходу (зелений + цифровий).

СЕРТИФІКАЦІЯ ГРОМАДИ

1. Сертифікат громади видається лише після успішного завершення курсу її представниками;
2. Сертифікація засвідчує готовність громади до впровадження принципів циркулярної економіки та прозорого управління відходами.

ДОСТУП ДО ЦИФРОВОЇ ЕКОСИСТЕМИ WUA

Сертифіковані громади отримують доступ до Marketplace Waste Ukraine Analytics — інтегрованої екосистеми управління відходами:

- геоінформаційні карти та реєстри потоків,
- цифрові інструменти для прозорого моніторингу,
- маркетплейс для взаємодії з бізнесом, інвесторами та переробниками.

ПОДАЛЬШИЙ РОЗВИТОК

1. Консультаційний супровід,
2. Участь у програмах з відкритих даних і стратегічного планування,
3. Допомога у залученні інвестицій та грантів.

ОЧІКУВАНИЙ ЕФЕКТ

1. Сертифікація та підвищення спроможності громади;
2. Нові компетенції керівників та фахівців;
3. Зменшення захоронення ТПВ, розвиток вторинних ресурсів;
4. Зміцнення інвестиційної привабливості та підтримка МСП.

ВАРТІСТЬ ПОСЛУГ

Комплексний пакет послуг для громад включає освіту, сертифікацію, доступ до цифрової екосистеми та консультаційний супровід. Придбання повного пакету є більш вигідним, ніж замовлення послуг окремо.

Етап	Опис послуги	Вартість окремо (грн)	Вартість у пакеті (грн)
Освіта	Проходження курсу «Циркулярна економіка для громад» (12 днів)	15 000	Входить у пакет
Сертифікація	Отримання сертифіката громади (після завершення курсу)	10 000	Входить у пакет
Доступ до екосистеми	Marketplace West Ukraine Analytics – цифрові інструменти управління відходами (1 рік)	30 000	Входить у пакет
Подальший розвиток	Консультаційний супровід, допомога у грантах та інвестиціях (1 рік)	15 000	Входить у пакет
Комплексний пакет усіх послуг		70 000	50 000